Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ЕРА, 21 МАЙ, 1987 ШУ. ★ № 61 (7407). ★ Мах 3 кеп.

ЯХЬА ДНЕВНИК

Лаьрхlар кхоачашду

ШийтталагIча пятилетка шоллагIча шера — Сийлахь - боккхача Октября 70 шу дузача юбилейни шера тIаийца доккхий декхараш толамца кхоачашдара ерriга шоай таронаш оарцагIъьяхай грозненски «Нефтехимзапчасть» завода болхлоша. Цар бизза пайда ийбу балха ханахи производственни мощностехи, овлангара денз эргаяьккха чIоагIъьяй къахьегамен исполнительски дисциплина, хьакъалца вIаштIехьбаьккхаб болхлой къахьегами царна юкъера социалистически яхьи, шерра даьржад гласность хулийталга. Иштта болх барах цхьаккха бутт дIабахийтабац цар укх юбилейни шера шоаш тIаийца декхараш тIеххкоачаш ца деш.

Дерригача технико-экономически хьокхаший биъ бетта план а ханал дуккха хьалха кхоачашийр предприяте коллективо. Заданел совгIа цо маьхаль яьккхар бархI эзар сом мах бола тайп-тайпара продукци. ХIаьта оттабаьча боарамал тIех завода болхлоша арахийцар 25 эзар сома маьха товарни продукции 56 эзар сом мах бола нормативно - цIена продукции. Шоай потребителашта продукцена поставкаш яра дола договорни декхараш бIаь процент кхоачашдаьд цар.

Арахецача продукцега дIабода мах лохбарах завода коллективо производствана кходаьд итташ эзараш сомаш. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 15,7 процент тIеххкоачашъяьй. Духхьал из лакхъяра чотагIа хьаяьй планал совгIа арахийца ерriга нормативно-цIена продукци.

Сийлахь - йоккха ч а Октябрьски социалистически революце 70 шу дузача цIейя сийна яьржача яхье хьалха а латташ, шоаш тIаийца декхараш тIеххкоачашдеш я Умаров Ширвани Ибрагимович керте латтача механо-сборочни участка коллективи Голованов Владимир Марковича кулгалдеча литейни участка коллективи. Цар цхьаккха ди дIададахийтац шоай норма 115—120 процент кхоачаш ца еш.

Деша дай бац

Доккхий социалистически декхараш тIаийцадар укх юбилейни шера Х. Киев керте латтача Грозненски экспериментально - механически завода болхлоша. Чакхбоалаш латт хьалхара пхи бутт. Мишта кхоачашду цар уж? Итогашка хьежача гуш да тIаийцача декхарий дукхагIйола пункташ цар кхоачаш ца елга. Товарни продукци арахецара декхарех лоархIа ца ялара совгIа, паччахьалкхен план а кхоачаш яц цо. Духхьал дIабахача биъ бетта предприятена тIадиса декхар кхойтта эзар сома маьха да. Продукци маьхалъяккхара план, шоай потребителашта продукцена поставкаш яра дола договорни декхараш толамца кхоачашдаьдале а, лоархIабаьбац уж цу даькъе тIаийцача социалистически декхарех.

ДОАКЪАР ДИКА — ШУРА ДУКХАГIА

ЧIоаггIа оарцагIбаьннаб

Паччахьалкхенна планагIа йоагIачох дIа ца луш шовзткъа тонн шура тIаийсар укх шера хьалхарча квартале Грозненски района «Атагинский» совхоза. Цун керттера бахьан — соахка Iалащдаь доакъар хьайбаш Iангара дахара кхоачам болаш ца хинна хилар. Цудухьа март бутт юкъекхаьчача денз дIадала ча мара доацаш кхаьбар доахан. Цу хьале дикача шурийга сатувсилга яцар.

Болх тоабелар моша доакъар тела доладича. Рапс 300 гектара тIа яр цу боахаме. Из хьекхача моттигашка бийсан доахан доажаделга а вIаштIехьдаьккхар. Иштта уж гIулакхаш чакхдаха доладича тIаккхета йолаелар шура а. Хьайбаш леладераш геттара раьза болаш лу из хIанз — хIара кхоабача Iатто дийнахьен буси юкъера лаьрхIача 9,2 килограмм. ХIаьта май бутт болалуш шозза кIезигагIа яр.

Доаркашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха Дагаева Лайла я. Дийнахьен буси хIара кхоабача Iаттагара цхьайтта килограммага дIаккхоачаш шура йоакх цо. Цул дукха тIехьа цабусаш хьабоагIа яхье шоллагIен кхоалагIен йола доаркаш Садулаева Хеди Калаева Хьаван.

ТIеххьарча хана геттара дика толамаш доахаш хьавоагIа, дезала подрядагIа дулха хьайбаш кхоабаш вола бежаIу Казаев Хизир а. ХIара хьайбана дийнахьен буси бархI бIаь грамм совгIа дулх тIаккхетийт цо, план пхи бIаь грамм йолаш.

— ХIанз хIара бежана, Iатта лаьрхIа кхойтта доакъара единица лу оаха. Рапс чакх а яьнна, хIанз люцерна хьокхаш да тхо. Ерriга а 300 гектара тIа я из. Цунах юххьанца хьокхаш 180 гектара тIа яр мошача доакъара, хIаьта йисар аьла чуэцаргйолаш я, — йоах совхоза керттерча зоотехника Садулаев Салмана. — ХIаьта доакъар кхоачаденна укх шера ниисденна хьал кхы хургдоацаш, тха агрономически служба болхлоша денхар тIаийцад, Iангара доаккхача хIара хьайбана лаьрхIа 25 центнер доакъара единица Iалашъе.

Суданка дIаюш ва цIи хеза механизатор Ленина, Къахьегама ЦIеча Байракха, «Знак Почета» орденийн кавалер Мазаев Аднан. Сеялкаш тIа латташ цуна новкъостал ду Магомадова Аймане, Яхъяева Тумиша, Дышаева Маликас. Цар гIонца дийнахьара норма юкъера лаьрхIача 140—150 процент кхоачашъе Аднана.

М. ХАМАТХАНОВ.

СУРТАШ ТIА: «Атагинский» совхоза толашагIа вола механизатор А. Мазаев; суданка дIаюш йола цун агрегат.

В. ЮНЦЕВИЧА сурт.

ХIара Iаттагара — 5000 килограмм

Шортта моша доакъар хургдолча укх бIаьстан дIайхача деношка хьежаш бар «Самашкинский» совхоза хьайбаш леладераш. ХIаьта цун шийн бахьан да — цар лакха декхараш тIаийцад: шура яккхарен из паччахьалкхенга йохкарен пятилетка шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара сийна ханал хьалха кхоачашъе, аьнна. Iан бетташка шура планал тIех яьха яле а, цхьабакъда из цар яккха безам хинначул кIезигагIа яр. Дерriга а доакъаро юхаувзар. Из дIадахача шера (къаьстта силос) планагIа доагIачул кIезигагIа кийчдаьдар. Цудухьа доакъар кхо а деш болх бе безаш хилар. Дийнахьара рацион 40 процент кIезигъяьяр. ХIара дийнахьа 120 центнер совгIа худари мужи кийч а беш кормоцеха коллективо дика болх барах, кхом а беш доакъар дIаахийтарах—хьайбашта из дукха лацар, цудухьа шоашта дIахьалхашка кхихьар хьаккхе дIадуар, цар шура соахка цу хана луш хиннначунца нийсйича дукхагIа лора.

—ДIадахача шера тха паччахьалкхенга планал тIех 1440 центнер шура йохка вIаштIехьдаьлар — й о а х хьалхле лелаеча, подрядни шурий-товарни ферма бригадира Бацнев Саид-Мухьмада. —ХIаьта из оаха тIаийца декхараш кхоачашдеча дика кIийле я. Укх кердача шера хьалхарча дийнахьа денз оаха юкъера лаьрхача хIара кхоабача Iаттагара паччахьалкхен планал тIех 2 килограмм шура дIачутийнай.

Дика дукхагIа толамаш даьхад хьалхле лелаеча доаркаша. Масала, шийна тIачIоагIбаьча 15 Iаттах хIаранегара юкъера лаьрхIача 4300 килограммага дIакхоачаш шура яьккхача яхье хьалха латтача Сухаева ШарiIата Iай а тIехьа хIара Iаттагара 10 килограмм а кхы дукхагIа а шура йоаккхар. ШарiIата шийна хьалхашка декхар оттадаьд — хIара кхоабача Iаттагара юкъера лаьрхIача 5 эзар килограмм шура яккха.

ХIара шийна тIачIоагIбаьча Iаттагара 4 эзар килограммал дукхагIа шура яккхара тIехьа къовсам лоаттабу доаркаша Магангазиева Кабирата, Мишиева Халимата, НГIАССР Лакхехьарча Совета депутата, коммуниста Бисаева Тауса, иштта кхычар. ХIанз хьалхле лелаераш дийнахьа хIара кхоабача Iаттагара юкъера йоаккха шура цхьа цунтага дIакхоачае гIерт.

Шийн подрядни звенона масал а хинна дIаэттай доярка Саламова Айбика. Цо дIадахача шера шийна тIачIоагIбаьча 15 Iаттах хIаранегара юкъера лаьрхIача 3600 килограммага кхоачаш шура яьккхар.

—Сона соахка «НГIАССР заслуженни хьайбаш леладер» яха сийлен цIи елар, —йоах Айбикас.—Шийн балха даь сий бокъонца долча гIулакхашца чIоагIде деза. Эггара хьалха со хIара сайна тIачIоагIбаьча Iаттагара 4 эзар килограмм шура яккха хьожаргъя. ХIаьта аз иштта сайна могар дергда звеной беррига членаш хIара кхоабача Iаттагара 3,5 эзар килограмм шура яккхарга кхоачаргболаш.

Айбика доаркай подрядни звеной кулгалхо хиларал совгIа кагирхой хьехамча а я. Шоай хьехамчана тIехьа майрра гIа боаккхаш хьабоагIа къона доаркаш А. Саламовай ученицаш—Мишиева Халимат, Умарова Залихан, Муртазалиева Залман, Алиева Хьава, иштта кхыбараш. Цар массане а хIара дийнахьа планал тIех кIезига а йоацаш шура дIачутел.

—Тха доккха деттача доахан Iул да —860 бежан, —дувц совхоза керттерча зоотехника Арсанукаев Хьамида. —Царна гIулакх деш 70 доярка я. Царех ахнега кхоачашбараша дIадахача шера хIара кхоабача Iаттагара 3 эзар килограмм шура яьккхай. Оаха тхоашта могар ду беррига доаркаш цу толамга кхоачаргболаш. Цу гIулакха лаьрхIа цхьацца хьалаш хьадаьд— деттача доахан Iун тоадаьд йIаьх хача хана мошача доакъара конвейер хьаяьй, хьатIадоагIача Iай шортта йол, доакъара свекла, силос, концентраташ хургйолаш йоахко яьй.

«Самашкинский» совхозе мошача доакъара конвейерга низ болаш латт. ХIара дийнахьа шура тIаетталу.. ХIаьта цунца цхьана из паччахьалкхенна дукхагIа дIачутел.

П. МАГОМЕДОВ.

СИХА А ДИКА А

Iуйрийна ворхI сахьат даьлча доаслу тха бригада ков. Ерriга техника, беррига механизатораш кхашка болх. Цхьа повари тоае езаш оатхал яхьаш венача механизатора новкъостал дара вита слесарь—воккха саг Хашагульгов Бахьаудини мара саг вицац.

Подрядни хьисапе болх беш, хIара саг шин-шийн декхар ма хулла дикагIа кхоачашде а шийн новкъосташта хьалхашка мелал ца ялийта а гIерт. Учетчик хиларца аз дика зув уж гIулакхаш. Подряд юкъейоалаяьчул тIехьагIа цIенагIа лелае еза учет.

Хьувкъам дика хила мегаш ба укх шера. ХIана аьлча, совхоза кхашка диллача 12000 тонн хулача органически удобренех кхоалагIа дакъа тха бригада лаьтташка кхаьчад. Цул совгIа, дукха тайсай минеральни удобренеш а. Гурахьа зяба лаьрхIа ца оахаш цхьа чIегилг лаьтта дитанзар оаха.

Иштта хьинаре дIадоладир гота балхаш а. Зяба аьха иллача 400 гектара тIа макхаш а даьха, тIоадал дIакъайлар. ТIаккха бIаь гектара тIа кенаца цхьана горох дIайийра. Цу деношка хьинаре къахьегарца белгалбаьлар механизатораш: Добриев Мувса, Талдиев Ахьамд, Хидриев Хьажбикар, Галаев Хьажбикар, Баркинхоев Мурад, тха эггара къаьнагIа вола тракторист, къахьегама а тIема а ветеран Албогачиев Идрис, кхыбараш.

Сихбенна 150 гектар хулача кхай тIа юарттолаш дIайийра звеньевойша Талдиев Османен Халухоев Идрисен. Нормаш хадданза тIеххкоачашъеш къахьийгар цар гIончаша Талдиев Ахьмада, Кациев Висангире.

Иъ бIаь гектара тIа дIайийнай тха бригадас ялатийна а силоса а лаьрхIа хьаьжкIаш. Уж кхееш хургья кхаь сагах латта Галаев Хьажбикара звено.

Къаьстта теркам тIабахийта Iунал деш да тхо доакъара культураш кхееча кхашта. ХIана аьлча, ялат мо эшаш да доакъар а. Духхьал тха цхьан бригаде цар дIалоац укх шера 600 гектар.

Ч. ИТАЗОВ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза № 1 йолча бригада учетчик.

ДоттагIлен бувзамаш чIоагIлу

19 мае КПСС ЦК Генеральни секретарь М. С. Горбачев вIашагIкхийтар КПВ ЦК Генеральни секретараца Нгуен Ван Линеца.

Советско - вьетнамски дIахьа дола экономически гIулакхаш дийцар.

М. С. Горбачева дийцар центра, плана лоархIам моттигашка шоай лоIамагIа хиларцен бехктокхамцен нийса вIаши тарбара даькъе перестройка еча хана чакхдоахача гIулакхех. Агропромышленни комплекса проблемех дувцаш, цо белгалдаьккхар, укхаза юртарча къахьегамхой лаьтттанца а бухсоцаш хьахулачун лакхарча хьокхамашца а йола дог-уйла кIоаргьяр лоархIаме долга.

Нгуен Ван Лина дийцар Вьетнама экономике долча хьалах.

Белгалдаьккхар, Советски Союзаи Вьетнамаи хьалхашка латта социально - экономически декхараш кхоачашдаро дIа-хьа леладеча экономически гIулакхашта эргалонаш яр, цар эффективность лакхъяр дIадехилга.

Цу дийнахье а Кремле советско - вьетнамски документашта кулгаш яздир.

Кулг яздеча бар новкъостий М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, А. Ф. Добрынин, А. И. Лукьянов, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов, вьетнамски оагIорахьара — новкъостий Нгуен Ван Линь, До Мьой.

1987 — 1990 шерашкеи 2000 шерага кхаччалца йолча ханеи яйгача промышленноста товараш хьадара СССР-еи СРВ-еи правительствашта юкъе дIа-хьа леладеча гIулакхашта йола соглашени чIоагIъяьй.

Иштта чIоагIъяьй шин мехка правительствашта юкъера чай дIадувчеи из хьадечеи цхьана гIулакхаш дара йола генеральни соглашенеш, кокосови даьтта доаккхача цхьана гIулакхаш дара хьакъехьара соглашени, электротехнически оборудовани хьаеча дIа-хьа гIулакхаш леладара йола соглашени, экономически дIа-хьа гIулакхаш леладара кхыдола документаш.

* * *

КПСС ЦК, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР правительствас Нгуен Ван Лина сийна шу оттадир.

Советски оагIорахьара цига бар новкъостий М.С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, Н. В. Талызин, А. П. Бирюкова, А. Ф. Лукьянов, В. А. Медведев, В. П. Никонов, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов, кхыбола официальни нах.

Безамеча, доттагIлен хьале чакхдаьннача шун тIа М. С. Горбачевеи Нгуен Ван Линеи къамаьлаш дир, гулбеннараша теркам тIабахийта ла а дийгIар царга, тIоараш детташ тIа а ийцар.

* * *

Нгуен Ван Линь Моссовете хилар. Хьаьшана дийцар экономическии социальнии сферашка перестройка еча москвичаша къестаеча проблемех.

Беседе белгалдаьккхар шин паччахьалкхен столицашта юкъе долча традиционно айххача бувзамаша вай халкъий доттагIал дIахо чIоагIдеча, СРВ-еи СССР-аи юкъера дерригача доакъошкара гIулакхаш дIаьхегIа деча тоъал доккха дакъа юкъехьолга.

* * *

КПВ ЦК Генеральни секретарь Москве гIолла дIа-хьа ваха хилар, дуккхача наха чуIе гIишлош хьалъеча районашка хьежар.

* * *

Нгуен Ван Лина В. И. Ленина Мавзолея юхе венок йиллар. Иштта венок йиллар Кремлевски пена йистерча Малав ца ховча салтечун каша тIа а.

Хьаьшаца цхьана бар В. А. Медведев, кхыбола официальни нах.

* * *

Вьетнамски коммунистий кулгалхочо зизаш дехкар Хо Ши Мина оттадаьча мемориальни улга йистеи Хо Ши Мина памятник хургдолча биллача кхера йистеи.

(ТАСС).

РСФСР художникий VI съезд

Вахарера бакъдар, цига хулаш латта хувцамаш кIоаргга хьахьоккхача гIулакх деш я творчества эггара прогрессивнегIа йола метод — социалистически реализма метод. Цунна тешаме бола, дуккхача къамий советски изобразительни искусства мастераш лакха художественни боарами эмоциональни накали йола произведенеш хьакхолла гIерт. Цу позицеш тIа латт общественча таханарча перестройке хьинаре дакъа лоацаш бола Россе художникаш.

РСФСР художникий VI-ча съезда делегаташа чIоаггIа теркам тIабахийта дувц шоай къахьегамах хьахиннараш, белгалдоах, творчески болх дIахо эргабаьккха тоабара наькъаш.

Из хьайийллар 19 мае Москве, Йоккхача Кремлевски дворецe.

Делегаташеи хьаьшашеи тIоараш а тохаш тIаийцар **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, А. А. Громыко, Е. К. Лигачев, Н. И. Рыжков, М. С. Соломенцев, В. М. Чебриков, Э. А. Шеварднадзе, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, Б. Н. Ельцин, Н. В. Талызин, А. Н. Яковлев, А. П. Бирюкова, А. И. Лукьянов, Г. П. Разумовский, И. В. Капитонов.**

Иштта президиуме ба цIи хеза бола изобразительни искусства деятелаш, партийни, советски, общественни организацей, къахьегама коллективай викалаш.

Ден повестке: РСФСР художникий Союза правленен ревизионни комиссеи отчетни докладаш; творчески союза кулгалдара органаш харжар; СССР художникий VI-ча съезда делегаташ харжар.

Съезд хьайийллар изобразительни искусства къаьнагIбарех волча мастера, СССР халкъа художника **Д. А. Шмаринова.**

РСФСР художникий Союза отчетни доклад йир Союза правлене хьалхарча секретара **В. М. Сидорова.**

РСФСР художникий Союза ревизионни доклад йир цун председатела **В. В. Щербакова.**

ТIаккха докладех йола прениш дIайолаелар.

Съезд дIахо болх беш я.

ДикагIбарий цIераш йоах

Чакхъяла гаргакхоачаш латт хоржамашта хьалхара кампани. Моттигерча Советий депутаталла кандидаташ оттабара республика къахьегама коллективашка еча собранешка наха цIераш йоах шоай дикагIболча болхлой, гIулакхерча наьха.

Медицински инструменташ еча Гудермесски завода шлифовально - полировочни цехе хиннача собране дакъа лоацаш вар бIаь ткъо совгIа саг. Хоржама система демократически юхьигех шерра пайда а эцаш, принципиальноста, бакъдар гуччахьа дIаоалача, доагIар цIенхаштта хьадехача хьале хилар укхаза баьхкача харжархой къамаьлаш. Цхьа саг оттаве везаш бар гулбеннараш Гудермесски горсовета депутата кандидаталла, хIаьта цига яьхараш пхе сага цIераш яр. Царна юкъе бар А. Закаева, Р. Термулаева, П. Абылхасаева, П. Куразова, Р. Осмаева.

Кандидатураш йийца яьнначул тIехьагIа яьча голосоване итогаша хьагойтар дукхагIчар хьал а лоацаш, Гудермесски горсовета депутата кандидаталла оттаяра могаяьй комплексни бригада кулгалхо **Куразова ШIаьтамат Салифовна.** Йоккха яц цо кулгалду коллектив, бакъда, даим а хьалха латтараташта юкъе йолаш хьайоагIа. Ше-шийгара а къаьгга масал тел цо къахьегаме, юкъарча вахаре дакъа лоацаш я, нахаца дувца, уж шийна тIехьа баха хов. Цудухьа бIубенна ба нах шоаш бенна тешам цо бизза бакъбергхиларах.

Иштта, торжественни хьале, дуккхача наха дакъа лоацаш чакхъяьлар номераш 22,54 йолча хоржамий округашка гIолла Малгобекски горсовета депутаталла кандидаташ оттабара собрани, «Малгобекнефть» НГДУ чуйоагIача ОРС коллективе. Гулбеннараша хIара округе гIолла цхьацца кандидат оттаве везаш бар.

Номер 22 йолча округе гIолла кандидат оттавара кандидатура ювцаш виъ сага цIераш яьхар гулбеннараша — А. Котиевай, Е. Коробцовай, Т. Гагиевай, З. Оздоевай. ДукхагIчар хьаллаьцар «Детский мир» яхача тика продавец йола **Оздоева Яхъяьй Зарема.** Номер 22 йолча хоржама округе гIолла депутата кандидаталла оттае из могайир коллективо.

Цу тайпара теркам тIаозаш, хьаштдолаш дийцар номер 54 йолча округе гIолла кандидат оттавара дош а. ОРС-а директора Б. Ахильгова могавир предприяте вокхагIвола ревизор Х. Агиев. Кадрай отдела начальника У. Гулоевна бакъхьа хийтар кандидаталла ОРС-а торговлен инспектор А. Тембиев оттавича, хIаьта № 6 йолча столове директора Б. Парагульгова белгалваьккхар шоай предприяте кладовщик А. Гандалоев.

Голосовани яьчул тIехьагIа гуш хилар номер 54 йолча хоржама округе гIолла депутаталла кандидат отттвара дукхагIчар хьаллаьцар **Агиев Мухьмада Хьажмурд** волга.

КЕРДА ОБЪЕКТАШ ХЬАЛЪЕЧА

СОМИЙ ХИЙ ДОАККХА ЗАВОД

«Хьалкхувш» йоагIа Назране кхоалагIа низ бола предприяти — сомах хий доаккха завод. Пхи бIаь болхло чуэцаргва цо. Тайп-тайпара цIераш йоах цунах назрановцаша. Цхьабараша хий доаккха завод я оал, шоллагIчар — корта бохабеш доаца малараш хьаду завод. Мичча тайпара аьлча а бе мичад из-м. Керттера дар — из болх бе дIайолалар да. Сом шортта ба: Iажаш, кхораш, гIамгIаш, боалаш, хьачаш... Хьу а оарцагIъяргъя. Цига дукха да тоачош, хьуна бIараш, кхораш, кокаш, хьандиргаш. Царех даьккха хий тикашка дусаргдац.

— Нийса яхий аз?

— Нийса да, — йоах из завод хьалъеча цахаддаш хьинаре, къахьегаш хьавоагIача инженера Мальсагов Мухьмада, «Севкавкапстрой» треста чуйоагIача Грозненрча ПМК-5 яхача гIишлон организацера ва из керттера подрядчик.

— ЦIи-м хьаштдолчча тайпара мегаргъяр. Мичахьа кхаьчад шо, фу де лерхIаш да шо дIахо? Маца маргда наьсархоша а республике бахача наха а укх заводе арахецаргдола мерза хий?

— Из ха гаьна яц, — аьлар Мухьмада.

— Хов сона, Октябра 70 шу дизара сийна оаш тIаийцача социалистически декхарашта тIадолаш да Iа яхар. ХIаьта а сом хьабаларга а ца хьежаш бокъонца къостае еза оаш шоай шушаш, банкаш дIа-хьа удаергйола машинаш.

— Тха гIулакх, — завод хьалъяр да, — аьлар Мухьмада. — Сом хьабаларга тхо хьежаргдац. ГIишлонхой са ца тувш нах ба. Тха хьувкъам — гIишлю хьалъярца чакхбоал.

ЦIена дешаш да Мухьмада дараш. Да чIоагIа — ков чIоагIа. Назране хIанз укх деношка хьалъеш латтача гIишлонхошта юкъе цхьаь цаI яц цу заводал сихагIа урагIйодаш, кхыдола чура балхаш деш йола объект. Аьннар бакъдеш я из хьалъеш йола гIишлонхой коллектив а официальни справка тIара дувцаргда вай. Завода заказчик — Нохч-ГIалгIай респотребсоюз я. Подрядчик, вай лакхехьа аьннача тайпара, «Севкавкапстрой» треста чуйоагIа ПМК-5 я.

ТIаккха субподрядчикаш?

Уж фу деш ба? Хоза шоаш аьннача хана хьа а баьхка болх беш боахк Грознера «Роскоопмонтажа» СМУ-8 яхача участкера сантехникаш, электрикаш, монтажникаш.

Чакхъяьккхай канализаци а йIовхал хьа чу йиллай, хий а диллад. Шийн декхар лерттIа кхоачашдарца, хьаьнала къахьегарца белгалъяьннай Фарапонов Вячеслав Павловича кулгалду бригада. Шоашта юкъе эггара дикагIволча къахьегамхочун цIи яккха аз аьлча, сога цо вийцар вар слесарь - монтажник гурже Мешвез Рашид.

Проблемаш а халонаш а я. Дерригаш дизза а хоза а лелац хьалъеш латтача завода гIуланхаш. Басараш тоъац, маьлха духьалара басараш. Емкосташ, эзар литр чуйодаш йола емкосташ маьлха йIовхалах лораергйола басараш Назране хьалкхачийтац цу вай йийцача «Севкавкапстройя» СМУ-8 яхача управленес.

«КамАЗаш». Ши гIа баккхала мара гаьнаяц. Назранера РО «Сельхозтехника». Бакъда, цу гIишлон лаьрхIа хьахьожаяь кхо «КамАЗ» сахьат-шиъ тIехьа а яле мара Iуйрийна балха хьаягIац. РО «Сельхозтехника» начальника Х. Пугиевна ха-м дезар шийна лоаллаха хьалъеш латта объект а лоархIаме йолга.

Юххера а аргда вай: завод хьалйир графикал хьалха дувлаш хьадоагIа. Хьаэцаргба вай укх шерара биъ бутт, январь: план — 27 эзар сома маьха балхаш хиннад де дезараш, хьадаьраш— 42,4 эзар сома маьха да; февраль: план — 27 эзар сом, хьадаь балхаш — 40 эзар сома маьха; март: план — 27 эзар сом, хьабаь болх — 28,6 эзар сома маьха; апрель: план — 27 эзар сом, хьабаь болх — 30 эзар сома маьха ба.

Иштта хьалъяь йоаккхаш латт Назранера сомий хина завод.

М. ЗАНГИЕВ.

• Советаши вахари: хоржамашкара хоржамашка

ЮРТАХОЙ ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

Ди сайренгахьа лестадар. Культура ЦІагІа цхьаццашиша воагІаш дукха нах гулбелар. Укхаза бар ха яха боккхий нах а кагирхой а. Юрта сий, цун кхоане дагайоаллараш бар сходе гулбеннараш. Тахан цар ладувгІаргда Дуба - Юртовски юрта Совета исполкома председатела еча отчетага. ХІанзалца Шалински района юрта Советашка хинна хІама дац из.

Ткъаь итт шу хьалха цхьа бІаь совгІа цІа мара дацар укхаза, хІанз — 970. Юрт дегІаахарга хьежжа тІехьтІехьагІа ирагІа хул бытовой гІулакхаш дара проблема, дукхагІа теркам тІалоаттабе безаш да социальни а экономически а дешаш.

ХІаьта юрта йоакхо е езар, уж проблемаш къестае езар юрта Совет, цун актив я. Исполкома председатела К. Магомадова дийцар тІеххьара хоржамаш даьчул тІехьагІа хиннача хувцамех. Даьр кІезига дац. Юрта 3 километр асфальтовни никъ биллаб, тоабаьб Чири-Юрта бодар а — укх юртара дукха нах цементни заводе балха ух. Хала хьувзар укхаза хьалха хий ца тоъаш. ХІанз юрта 1,5 километр водопровод йиллай. 300 эзар сом денна канал даьккхад догІа дийлхача а доагІача хи чура а юрта хьаІовш хинна хий дІадаккхара, хьайниллай совъяьнна юртбоахама продукци йохка базар.

Исполкома, депутатски активана дикка хІамаш карагІдаьнна дале а, сатийна хила йиш йолаш дац гІулакх, де дезар дукха да. Хьалдаь даккха дезаш да быта ЦІа, амбулатори, библиотека, 200 номер йола телефонни станци. Газ чуйилла еза юрта, оттаде дезаш да цун проектно-сметни документаци. ХІанз а тоъам болаш дац хий, цудухьа реконструкци е еза йохаш йолча водопровода а.

Сходе дийцар лаьттан участкех. Мишта пайда эц, керда хьалъе лерхІа объекташ юрта дІанийсъярах. Цох шоашта хетар алар дийхар исполкома председатела.

Сходе къамаьл дир райисполкома председатела Х. Багашева. Юрта Совето дика болх бу, аьлар цо. Иштта хинна децаре цхьайтталагІича пятилетке республике кхоалагІа моттиг йоаккхаргьяцар. Цунца цхьана юрта Совета бІарга кІалхара даьнна а дешаш да. Масала, эскаре баха кийчлуш болча кагирхошта тІема-патриотически, интернациональни кхетам балар, къахьегарга хьежжа нах бахилга Іалашдар санна долча дешашта хадданза теркам тІалоаттабанза баргбац. Лакха я ала йиш яц исполкома ший дисциплина а. Дукха ха йоаккх укхаза гражданий жалобаши заявленеши къеста ца еш. Уж кхоачамбоацараш хиларах дийцад райсовета исполкома заседане, бе боагІа принципиальни мах а беш.

Сходе къамаьл даьча наха дийцар юрт тоаярах, шоашта нийса ца хетачох. М. Абдурзакова аьлар:

— Юрта дукха нах ба цІенош хьалде участкаш йоацаш, из иштта дале а, хьалкхувш доагІача берашта эшаргда яхаш, дукха лаьтташ леладераш а кІезига бац.

Из нийса дац, аьнна бехк баьккхар цо сутарбаьнна хьувзачарех, хьадийхар нийсхо елга.

— Ма хулла сихагІа къоастаде деза юрта школа хьалъелга, — аьлар цо дІахо. — 320 бера лаьрхІача школе дешаш да 800 совгІа бер, дІаверза моттиг йоацаш готта я. Хала да иштта хьалаш хилча деша а берашта кхетам бала а.

— Дукха ха я юрта бани йоаца, — аьнна дийцар И. Хаджимурадова. — ХІаьта а из хьалъе еза оалаш бац «Предгорный» совхоза, цемзавода е юрта Совета кулгалхой. Массанена а ховш да тика тІа хьаэца шура е даьтта доацилга. Цудухьа ноа хьайбаш леладе гІерт тхо. ХІанз хьагучох из таро а тхогара дІаяла мегаш я. Ца хаддаш ший отходаш даьгІенашка дІа а кхухьаш, Іоессаю цементни заводо. Дукха дийцад цох, цхьабакъда, Іалама зе деш бола кулгалхой юхатоха могаш саг вац.

— Юрта хий хьачу ца ахнийтара канал даьккха дика болх баьб, — аьлар Г. Бериева. — ГІулакх дизза чакхдаккхара де дезаш дар дукха хІама дацар — гонахьа 30—40 сантиметр лакха йола бортигаш оттаелга. Уж ца оттаеш вай юте, кхерам ба ког лайжа цу чу бер дахар. Сона нийса ца хеташ цхьаькха а да. Юрта бахача наха тІакхача цхьатарра аьттув болаш яц базар йола моттиг, цхьайола тикаш.

Дийцачун юрта беш К. Магомадова аьлар:

— ТІадоагІача шера хьалъергья бани, 624 бера лаьрхІа школа, наха болх бе моттиг хургйолаш шеръе лерхІ керамически фабрика.

Сходе дийцар кхыдолча дешаех а. Тоъам боллаш электроэнерги хилар маца вІаштІехьдоаккхаргда? Цу хаттара жоп далар дийхар зале багІачарех цхьанне.

— Электроэнерги таац яхаш вай леткъа дукха ха я, — аьлар цу хаттара жоп луш юрта Совета секретара А.-Х. Анасова. — Малав бехке? Воаш мара саг вац. ЦІагІа хьа а еш, дукха электроэнерги дІаоза плиткаш, кхыйола устройстваш йоагаю вай. Цу тайпара зене гІулакхаш леладарах гІод техад Р. Ватаевна, Д. Нурбиевна, Я. Арсанукаевна, С. Болотхановна, К. Дадаевна.

Цу тайпара латт хица Іалашо яра гІулакх а. Массане а дувц хий таац, яхаш, хІаьта ден а бус а кранах Іоухаш латтар бІаргагац. Зехьа хи тІадам боабар эхь да, яхаш дувцачар а ца зувш дут из.

Отчет еча юкъагІа юрта Совета исполкомо, цун председатела баь болх мога а беш, дІахо а из цу гІулакха тІа вита тешам белар сходо. К. Магомадовна.

И. АСЛАХАНОВ,
Шалински района «Знамя коммунизма» яхача газета корреспондент.

НАІАРАШ ЙИЙЛЛА Я

Дика кийчъяьй Назрановски района № 11 йолча хоржамий участка агитпункт. Укхаза да хоржамех дола тайп-тайпара литература, керда газеташ, журналаш. Агитпункта балха плана тІа белгалдаьккхад тематически сайренаш елга. Цар темаш я: «Хоржамашкара хоржамашка», «Аз хьалха кхадж тосс», кхыяраш.

Агитпункта заведующе, РДК директора, Г. Цечоева хадданза тІахьожам лоаттабу хоржамашта хьалхара кампани лакха идейно-политически боарам болаш чакхъяккхара. Агитационни болх беш 16 саг ва укхаза. Цар харжархошта дувц СССР Конституце советски гражданашта еннача йоккхача бокъонех, мохк социально - экономически сихха дегІабоалабара КПСС XXVII съездо, цул тІехьагІа хиннача пленумаша хьалхашка оттадаьча декхарех. Агитатораша лаьрхІа уголок кийчъяьй агитпункте. Укхаза да агитмассови болх барах дола литература.

Харжархой ха безам ба депутаташта хьалха тийнна наказаш кхоачашдара фу даьд. Цох дувцаш отчет яьй горсовета исполкома секретара Н. Алиевас.

Іуйрийна 9 сахьат даьлча гІоне сайрийна 6 сахьат даллалца тха агитпункта наІараш йийлла я. Дувла тхо долча!

Д. БОГАТЫРЕВА,
№ 11 йолча хоржамий участкови комиссе член.

Болхлочун уйлаш

Фуд новкъадар?

Из хаттар тха цеха віалла доагІий-хьогІ аьнна хет. ХІана аьлча, корта бохабеш доаца малараш деш йола цех массехана хьалхара моттигаш йоахаш а хьалха латташ а я. ЦхьоалагІича квартала итогаш еча хана тха цеха Сийлен грамота елар. Ахчан премеш а каст-каста тел цехерча болхлошта. Масала, 8-ча марта кхалнаьха цІей дездеча деношка 100 сом премй елар, хІаьта лакхе вай ма аллара, хьалхарча квартала итогаш еча хана — 200 сом. Цудухьа ала лов, дукхагІа бола нах перестройка езилга а из лоархІаме гІулакх долга а ховш ба. Бакъда, тІеххьарча хана, сона хетачох кІезигагІа теркам бу оаха болх эргабаккхара, кердадар юкъедоаладара. Фуд новкъадар? Сево юхатетт тха гІулакхаш? Уж хаттараш теххача гучадоал керттера кхоачамбоацараш: вай инерци, болхлой коллективо юкъе тешаме цхьоагІув а барт а ца хилар. Іа дІахаьттача цхьаккха саг вац перестройка езац оалаш — беррнгаш из хилча раьза ба. Бакъда, хІара болхлочунгара, хІаране къахьегача моттигера из дІайолаяла езилга дицденнад. Цхьаннахьа, «лаккхе» перестройка вІаштІехьа а яьккха вайна «хьалургья», аьнна хеташ ба дукхагІбараш.

Хала дац перестройка иштта хургйоацилга кхетаде. ХІара болхлочун керттера гІулакх да еррига производства да ше лархІар. «Са участок яц ер, са бала бац укхан» яха дешаш юкъера дІадаьлача хургъя-кх перестройка. Вешта, хІанзарчоа уж дешаш кхы а вайна юкъе лелаш да.

Цу хьакъехьа доккха масал да шу хьалха оаха нйца оборудовани. ШоллагІйола лини дІаоттае дагахьа яр фабрика, хІаьта мел эшар а кийчдаьдар. Аз ма аллара, тахан шу даьннад цу оборудованена монтаж е вІаштІехьа ца доала. Ленинградера ши - кхо саг наладчик варга хьежаш да тхо. Боккъала аьлча, дукха ха я тхо царга хьежа.

Сона хетачох из гІулакх иштта говргдацар, нагахьа санна коллективо цу хьакъехьа хьадда дош аьннадаларе, ханнахьа из техка даларе.

Кхы а да са дувца безам болаш цхьа кхоачамбоацар. Гуш да фабрикера «несунаш» готтбаьлга. Лира къовсам лоаттабу цу тайпарча нахаца халкъа тІахьожамхоша, хаьхоша, ОВД болхлоша. Бакъда, кхы а цхьа никъ ба продукци дІаухаш. Цехашкара цехашка дІахьа тел кийчъеш йола продукташ. ВІаштІехьдаргдац из продукци дагаръе, хІаьта цунах доккха зе хулилга кхетаде хала дац.

Цу даькъе а ала доагІар коллективо шийлоархІаме дош. Кхыча тайпара из ийрча гІулакх дІададаргдац.

Тха цех а еррига фабрика а тІехьа ца юсаш къахьегаш я. Доаде йиш йолаш дац оаха даьха толамаш, хІаьта со ала гІертар уж дукхагІа а доккхагІа а хила мегаш дар, яхилга да.

Иштта бакъахьа дар тха цхьайолча участкашкара оборудовани а машинаш а хийцача. Боккха пайда хьа ца эцаш бус къаьнара технологи бахьан долаш. ДукхагІа йола производственни помещенеш а баьдеча подвалашка я.

Из а чІоагІа Іаткъ тха балха. ЛерттІа къахьегама хьалаш укхаза даларе 20—30 процент айлургъяр къахьегама овсарле. ХІаьта ховш ма дий тха продукци эшаш а сиха дІайоалаш а йолга.

ТІеххьара ала лов, мел новкъа а хала а хургда перестройка яха лоархІаме гІулакх къамаьлага доале, из къахьегамца дийза ца хуле. Цох баргбола пайда хьа ца хулаш бусаргба.

Т. МАГОМАДОВА,
Грозненски фабрика - кухни № 4 йолча цеха болхло.

Хьалхалатта доярка

«Назрановский» совхоза Аьлтий - Юртарча ферме доярка йолаш къахьегаш я Амхадова Кейпа. ХІама хьадара тІера йолча йиІий аьттув баьннаб лоаццача юкъа хьалхалаттача дояркай опыт Іомае, цар санна овсарле лакха йолаш къахьега.

Иштта, карарча шера цхьоалагІча квартале планагІа яккха йоагІар 550 килограмм йолаш хІара ше хьожача Іаттагара 861 килограмм шура яьккхай къонача дояркас. Хьинаре къахьийгад Кейпас апрель бетта а. ХІанз юкъера лаьрхІача дийнахьа хІара Іаттагара 10 килограмм гаргга шура йоаккх Амхадовас.

Шоай фермерча доярксйца Хаматханова Светайца социалистически яхь лелаеш я Кейпа. ЦхьоалагІча квартала итогех хьалха Света я. Цо хІара ше хьожача Іаттагара 929 килограмм шура яьккхай. ТІа-тІа шерагІа яржаш латт царна юкъера яхь. Карарча шера ялх бетта итогех хьалхара моттиг яккха лерхІаш я Кейпа. Цудухьа хьинар ца кходеш къахьег Амхадова Кейпас.

Цо санна толамаш доахаш цу ферме болх беш я АмхадовгІар шоллагІйола йоІ — Хади. ЦхьоалагІча квартала ший план 134 процент кхоачаш а еш хІара ше хьожача Іаттагара 740 килограмм шура яьккхай цо. Беркате къахьийгад апрель бетта а. Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дуза юбилей дикача къахьегама совгІаташца дездара цІенхаштта лард еллай йижараша АмхадовгІар.

СУРТА ТІА: «Назрановский» совхоза Аьлтий - Юртарча ферма къона доярка Амхадова Кейпа.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАХЬАНАШ ЛЕХАЦ ОАХА

Со каменщик ва, бакъда, сона хов электросварщика, монтажника, бетонщика болх бе. Иштта хов из тха коллективерча 26 сагах хІаранена. Укх бригаде со хьавена цхьа шу а даьннадеце а, укхаза къаьстта сона дезаденна цхьа хІама да. Болх хьабе яхаш кулгалхой тІалатта безаш моттиг нийслац, тхо-м массаза а болх хьаба яхаш хул.

Вай Даьхен столице ВЛКСМ XX съезда ший болх дІаболабеча дийнахьа доладелар тхо ткъаь ялхайтта квартира хургйолча цІенна лард йолла. Съезда сийна ханал 3 ди хьалха чакхлелхийтар оаха уж балхаш. Апрель бетта задане совгІа 17.5 бІаь сома маьха балхаш даьд коллективо.

Дукха ха йоаццаш чакхъяьннача ВЛКСМ ткъоалагІча съезде къамаьл деш КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева аьла. «Эггара актуальнех дола декхар — гІулакхаца перестройка Іалашъяр. Перестройка еча къамаьлаш дий мара кхы дІахо хІама де раьза боацараш хьадда юстара баха беза». ХІаьта тахан а тІехьа вайна юкъе нийслу перестройка елга лерттІа дІа ца дохийташ, цхьацца лоархІам боаца бахьанаш юкъе тувсаш бола нах. ТІаккха мишта латт эргалонаш елга тха бригаде, мишта кхетаду тха коллективо из гІулакх?

Керттера дар оаха кхетадеча тайпара хилча къаьнара оамалаш цІенъяь дІаяха еза, хадданза дисциплина дика а йолаш, лакхъе еза къахьегама овсарле.

Иштта дика хьокхамаш хилара доккха маІан долаш кхы цхьаькха хІама а да. Тха бригада интернациональни я. Ер шу доладелча денз бригадни подрядагІа болх бу цо.

Къоначa, хІанз болх бе дІаболалуча кагирхошта цхьа хьехар де безам бар са: цІаккха а халонех ма кхера, балхах ма къехка, вай вахар кхы а хоздара эргалонаш еча айхха дакъа лаца, дизза производства дай хила аьнна. Тха бригадерча дикагІа болча болхлой Н. Мукулова, З. Кцоева, А. Долгих, Б. Багдасарова санна сий дергда шун тІаккха.

А. ДЗАУРОВ,
Нохч-ГІалгІай гІишлои управленена чуйоагІача СМУ-4 комсомольско-кагирхой бригада член.

Перестройка: дегІаахара наькъагІа

БОЛХ БЕШ Я ФЕРМА СОВЕТ

Доахан дийтта баьнначул тІехьагІа хьайбашта гонахьа лостам а баь, цхьаццашиша чуйоагІаш, ферма цІеча уголоке гуллуш бар дояркаш. Цхьабараш керда даьхка газеташи журналаши дешаш багІар, вожаш радиоприемника чура декача хозача иллешка ладувгІаш бар, кхоалагІбараш шоайла балха ди чакх мишта даьлар дувцаш латтар. Цу ханна Сунженски района ЦІеча Эскара цІерагІча колхоза № 1 йолча ферма заведующе Х. Хадзиева кабинете карагІдаьнначун, дийза дисачун итогаш еш бар. Ала доагІа, хІара дийнахьа баьча балха итогаш яр укхаза закон а хинна дІаэтталга.

Дийнахьара хьокхамаш во дацар. Селханчул дукхагІа яьккхаяр шура, цун хьоанал а базиснечул лакхагІа яр. Гуш дар, коллективо доаха толамаш тІа-тІа доккхагІа долга. ХІаьта а Х. Хадзиева юхь тІа хьежача кхетаде хала дацар из цхьан хІаманна раьза воацаш хилар. Бахьан?

— ДукхагІболча дояркаша дика къахьийгад тахан, хІаьта Мишиева Яхаси, Асхабова Эльзаси хІара кхоабача Іаттагара цхьайт-цхьайтта килограмм шура яьккхай, — яхаш дувц Хадзиев Хьусена. — Из хоза кхаъ ба. Цхьабакъда, халахет царца цхьана коллектива юкъе эсала къахьегараш нийсбенна. Юха а хІара Іаттагара йиъ-йиъ килограмм шура мара яьккхаяц дояркаша Хаджиева Луизаси Ажигова Ханифаси. Цар дош ферма совете дувцанза даргдац.

Цу къамаьло белгалйоаккх ферма заведующе Х. Хадзиева балха стиль а еррига ча коллектива оамал а. Дика толамаш доах укхаза карарча шера, шура яккхареи пачхаьлкхенга йохкареи биъ бетта планаш тІеххкхоачашъяьй. Денгара - денга лакхлуш латт хьайбай продуктивность. ХІаьта а даьчох кхоачамбаь Іац хьайбаш леладераш. Дагадоаллар пайда эцанза йола таронаш, нийслу кхоачамбоацараш да. Перестройка коллективе кхетаю укх тайпара: чурча таронех бизза пайда эцар, уллув тІехьавусаш цхьа болхло ца хилийтар, тахан селханчул дикагІа къахьегар. Цудухьа вар-кх ферма кулгалхо сатем байна. «Дояркай балха хьалаш а цхьатарра хилча, доахан а цаІаш хилча йоаккхаш йола шура цхьачар дукха. хІаьта вокхар кІезига хІанай? Фуд Л. Хаджиевайнен Х. Ажиговайнен дикагІа болх бе новкъадар, цар кІезига шура яккхара бахьанаш малагІаш да?» — яхаш уйла ю ше-шийца Х. Халзиева.

Шеко яц, цу хаттарашта жоп цунна корадоагІаргда. Кхоачамбоацараш нийсдалара бахьанаш гучадаьха ца Іеш, белгалдоахаргда уж сихха дІадоахаргдола наькъаш а. Кхыча тайпара хила йиш яц. ХІана аьлча, ферма коллективни подрядагІа къахьегаш я. Йолче, цхьан доярка балха тІара кхоачамбоацар еррнгача а коллектива кхоачамбоацар лоархІ укхаза. Цудухьа хІаране дер гуччахьа да.

Фрема заведующи Хадзиев Хьусен укхаза кулгалде хьожаваь дукха ха яц. Цунца цхьана вера зоотехник Тумгоев Хьасан а. Уж шаккхе а кагий нах ба. Цхьабакъда, хьайбаш леладара гІулакх духхьашха дайза бац. Шиннена болх кІоаргга бовз, дика знанеш йола специалисташ ба. ХІаьта а колхоза правлене членаш беррнгаш а цхьан дагара бацар уж ферме кулгалде хьожабеча хана. ХІанз а хьалха да царна доал бе долла, цхьоалагІча ферме йоаккха коллектив я, кулгалдара йоккха опыт йолча сага мара карагІдаргдац цигача заведующе декхараш дизза кхоачашде, — йоахар цхьачар. Бакъда, дукхагІчар йоахар къона бар, аьнна хІама дергдац. Къона хилар — из кхоачамбоацар дац. Вешта, цу тайпарча йоккхача коллективе къона энтузиазм эшаш а я. ХІаьта опыт а балха тІа хьаІоаергья.

ТІаккха боабирий цар шоаех бенна тешам? Тахан цу хаттара майрра жоп дала мегаргда: боабанзар. Х. Хадзиевнеи, Х. Тумгоевнеи бокъонца йола экзамен а хинна дІаэттар укх шера хьайбаш Іангара доахалга.

Мишта дІаболабир цар шоай болх? Эггара хьалха чІоагІйир дисциплинеи порядоки: ХІаьта цІенхаштта тІахьожам лоаттабе баьлар доакъара: из хьайбашта рационага хьежжа дІателара, лерттІа учет лелайора, вІашагІъеллар совет. Цунна юкъеваhар ферма дикагІвола ворхІ болхло. ХІаьта форманна а ца лелабеш, цІенхаштта болх бе яьлар совет. ГІулакх иштта вІаштІехьдаккхарах, кулгалдара стиль коллективни хиларах холуш пайда баьлар еррнгача коллективана. Цудухьа укх шера бІаьсти гайна енаяле а, кхыча коллективашка санна, доакъар кхычахьара лехаш ада бийзанзар № 1 йолча ферме, лаьгІъялийтанзар шура. Цун къайле чоалхане яц. Цкъадале, доакъара цІенхаштта учет лелаяр, шозлагІ-дале, хьалхагІа кийч а яь мара из хьайбашта дІа ца телар. Цудухьа апрель бутт бовлица хьайбашта яа силос хилар. ХІаьта май болалуш ча мара доацаш бисача а шура лаьгІъялийтанзар. ХІана аьлча, доаханна духхьал декъа ча дІатеІацар. ХьалхагІа свеклаца из вІашагІа а йийде, тІаккха цунах кІезиг-дукха концентраташ а техе, мара дІалацар. ХІаьта цу тайпара кийчдаь доакъар хьайбаша дика дІадуар. Хетаргахьа, тІехьа тІайоагІача хана Сунженски района боахамаша пайда эца мегаргйолаш опыт я из.

— ХІанз дукхагІйола халонаш чакхъяьннай, — йоах Хадзиев Хьусена, — Хьадоладеннад моша доакъар. 12-гІа мае денз кердача люцернаца кхоаб оаха хьайбаш. Лоацца аьлча, хІанз тха таро я кхы а дукхагІа шура яккха. ХІаьта цу таронах бизза пайда эцар — коллектива керттера декхар.

Даьчох кхоачам баь ца Іеш, хадданза дІахьалхашкахьа ахар — из я ЦІеча Эскара цІерагІча колхоза № 1 йолча шурий фермас доахача толамий лард.

Х. ШАДИЕВ.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

Вай мехкарча дуккхача моттигашка го йиш я «Чечингавтотранс» территориальни объединенена чуйоагІача междугородни перевозкай Грозненски автотранспортни предприятера мовхьаш кхухьаш йола КамАЗ-5410 яха автомашинаш.

Цу машинаш тІа болх беш ба цхьоалагІича класса водителаш, коммунистически къахьегама ударникаш Вязников Бронеслав Алексеевичи Тамаев Мувса Хамидовичи. ДІадахача шера шоай коллективерча водителашта юкъе эггара хьалха Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга кхачалехьа шийтталагІича пятилетка хьалхарча шин шера план кхоачашъяра йола инициатива дІайолайир цу шинне. Цар гІулакх хьал а лаьца къахьегаш дукха водителаш ба хІанз цу предприяте.

Мишта кхоачашду инициатораша шоаш тІайийца декхараш? Халкъа боахама мовхьаш дІа-хьа кхахьара дІадахача шера план цар кхоачашйир 122—124 процент. ПланагІа лаьрхІачул совгІа вай мехкарча тайп-тайпарча городашка дІакхачийтар эзараш тоннаш халкъа боахама мовхьаш. Валови доходий пачхаьлкхен план кхоачашйир 170—185 процент. Оттабаьча боарамал дукхагІа баь пайда эзараш сомаш ба. Уж толамаш тІа-тІа дикагІа хулийташ къахьег укх юбилейни шера а. Деррига технико-экономически хьокхамий биъ бетта задани кхоачашъярах ханал дуккха хьалха рапорт делар.

Мишта вІаштІехьдоал цар иштта толамаш даха? Цу даькъе къайле йолаш цхьаккха хІама дац. Технически дикача хьала тІа хулийт цар шоаш доал деш йола автомашинаш. РейсагІа а баха цІабаьхкача, тоха дезача кулг техий, ремонт ю. Тамаев Мувсас специализированни габаритни доаца мовхьаш дІахьа кхухьача прицепа меттел ахприцепах пайда ийбе болабаьб. Цо ткъаь тонн кхаччалца дІахьу. Цу гІулакхо таро хилийтар, автомашинана эксплуатаци яра бокъонаш телха а ца еш, дІадахача шера планагІа лаьрхІачул совгІа 297470 тонно-километр е.

Укх шера биъ бетта грузооборота план 111 процент кхоачашъяьй Мувсаси цун новкъоста Вязников Бронеславеи. ХІаьта валови пайда бара заданеш — 179—188 процент.

«Халкъа боахаме автотранспортни средстваех пайда ийбара эффективность лакхъяра, автомобильни транспортаца мовхьаш дІахьа кхухьача приписаш ярцен доагора-смазочни материалаш зехьа ца йоаяйтарцен лоаттабу къовсам чІоагІбаран» хьакъехьара КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцам кхоачашбара шоашкара доагІаш дола дакъа лоац водителаша Вязников Бронеславеи Тамаев Мувсаси. РейсагІа яха массаза кийча хул уж тІабола автомашинаш.

Гаьнна рейсагІа баха арабаьлча цхьаккха тайпа халонаш ца нийслуш, къаьстта Іана замалахьа, шаьрра цар болх дІабода аьлча нийса дац. Наькъа тІа ремонт е езаш моттигаш а нийслу. Цхьабакъда, цхьаккха хІама тІера ца доалийташ, графикагІа кхача дезача мовхьаш цар дІа ца кхоачийташ цхьа моттиг нийсъеннаяц. Из боккха лоархІам болаш гІулакх да шоай клиентурацара договорни декхараш дизза кхоачашдара. Иштта къахьегаш хьабоагІача Бронеслав Алексеевечеи Мувса Хамидовичеи сий лакха латт автотранспортни предприяте коллективе. «ЦхьайтталагІича пятилетка ударник», «1986 шерара дикагІвола водитель» яха цІи а еннай царна. Цар портреташ хьалтеха да «Чечингавтотранс» территориальни объединене сийлен Улга тІа. Дуккхаза сийлен грамоташ, ахчан премеш, маьхера совгІаташ тийннад царна.

Д. САЗОНОВА,
«Чечингавтотранс» территориальни объединене Іилма-технически информаце отдела йоккхагІйола инженер.

СУРТА ТІА: водитель М. Тамаев.

Автора сурт.

МАССАЗАРА ОАМАЛ

Мехка доагора - энергетически комплекс дегІайоалаеча дикка дакъа юкъекхухь Нохч - ГІалгІайчен мехкдаьттахоша а. Ши орден лелаеча «Грознефть» производственни объединене дуккха а коллективаш я йІаьххача хана денз дикагІчар мугІарашка лоархІаш хьайоагІаш. Царна юкъе а белгала я бурув тохара балхий Горячеводски управлени. Объединене подразделенешта юкъе яьржача социалистически яхье дукхаза а хьалхара моттигаш яьхай цо. Уж толамаш даха бурувдеттарашта новкъостал ду йІаьхача опыто, къахьегама низаш дІанийсде харо, чурча таронех бизза пайда нийбаро, бурув тохача хьалха латта формаши методаши, юкъекхувлaро, шерра социалистически яхь йоаржаяро.

Коллективо укх шера тІанийцад доккха социалистически декхараш. Цу яхье котбаьннараш моральнии материальнии хьисапе белгалбахара положени чІоагІъяьй. Хьалхле лелаерий цІераш дІаязъяра чІоагІдаьд сийлен Улги, социалистически яхьа экрани. Котбаьннарий сийна урагІайохийт къахьегама сийлен байракх, арахец «молнеш», дикагІбарий балха опыт шерра дІайоаржаяра цох дувц «Нефтеразведчик» яхача пенгазета тІа.

Бурув тохача къахьегама овсарле лакхъяра лоархІаме моттиг дІалоац сага факторо, цун активносто.

Буровойшта юкъе яьржача социалистически яхье дика хьокхамаш долаш хьайоагІа номер пхелагІа яр. Укх цхьайтта шера цунна керте латт коммунист В. Коньков. Владимир Андреевич производства ветеран, йІаьхий опыт йола мастер, болх лерттІа хьабеха ховш вола кулгалхои дика воспитатели ва. Цу буровой коллективо ханал хьалха кхоачашйир цхьайтталагІа пятилетка, хІаьта соахка 4,5 бутт хьалха теха даьккхар шера декхарех тоха деза бурув.

Бурув тохача даькъе кІоарга знанеш йола саг ва бурувдеттар И. Николаев. Ший йІаьхий къахьегама опыт цо камаьрша дІалу кагирхошта. Балха тІа доккхий толамаш дахарах Иван Федоровича еннай Къахьегама ЦІеча Байракхеи «Знак Почета» яхеи орденаш.

Соахка октябрь бетта 1986 шера заданех лоархІайир «Северо - Брагунская» оала номер 10 йола буровой. Цунна керте латт къона коммунист А. Кагерманов. Кулгалхочун опыт ца тоъаш моттиг нийсъелча гІо де оарцагІвоал В. Сташкевич. Бурув тохача Вадим Геннадиевича къахьега 30 шу совгІа ха я. Бурувдеттар ва из. Визза гІулакхаца вола саг хиларах дукха веза из кагирхошта.

Еррнгача объединене дика йовзаш я А. Дроворубова цІи. Цо кулгалду 121 йола буровой вІаштта ший пятилетках массарел дикагІа хьокхамаш доахаш хьаенай. Къахьегамеи производственнии дисциплина хадданза тІехдика йолаш я из. Бурув тохача йоккха къахьегама опыт йола Алексей Ефимовичи ва массанена хьокхам телар. Ший къахьегама никъ цо дІаболабир бурувдеттачун гІонча волаш. Дуккхача шерашка бурувдеттар, мастер волаш болх баьб, итт шу хьалха буровой начальникалла хьожавир из.

ХьалхагІа бурув тохача остах 15 сахьата мара пайда эцацар — кхерар инструмент йохар. Из-м цхьа бахьан доацаш а дацар, авари дІаяккха халагІа ма дий, оста хувцачул. Бакъда остех иштта мара пайда ца эцаш хилара раьза бацар Дроворубов а цун новкъостий а. Цу гІулакха уйла еш дикка ха яьккхар цар. Творчески уйла йича толамга буга никъ корабир царна. Балха юкъейоалайир моментомер. Цо таро хилийтар остех пайда эцара ха 25 процент йІаьхъе. Моментомер яхача изобретене вІаштІехьдоалийт инструмент маца хувца еза ха. Из бахьан долаш вІаштІехьдаьннад бурув тохача дІайода ха лоацъе, бийдала, материалашта кхом бе.

УБР дика лоархІачарех я № 127 йола буровой а. Цун начальник С. Мадаев ва. Балха тІа доккхий хІамаш карагІдувларах цунна еннай Къахьегама ЦІеча Байракхеи «Знак Почета» яхеи орденаш, «Знак Почета» яха орден еннарех ва, буровой партгрупорг Нункаев Мовлад а.

ХІанз Іилма - технически прогресс сихъеча, перестройка яра наькъа тІа вай даьннача хана къаьстта йоккха моттиг дІалоац агитаторийи политинформаторийи балхо. Парте идеяши политикеи уж кхетаргболаш наха дІайовзийталга да цар керттера декхар. Хано дІадеххача тайпара перестройка яра тІехьа дукха болх бу «Лесная» оала номер 1 йолча буровой коммуниста - агитатора А. Мамрийске. Мехкдаьттахой дезалера хьаваьнна волча цо болх бешше чакхйоаккхаш латт Грозненски мехкдаьтта институт. Цу гІулакхо балха тІа новкъостал даь ца Іеш, гонахьара политически хьал дикагІа довзара а гІо ду цунна.

Управлене коллективе кхетама болх чакхбоах партийни организаце активисташа — коммунистически къахьегама школай кулгалхоша, агитатораша, политинформатораша В. Конькова, В. Станкевича, гІишлои группа мастера Д. Батукаева, бурувдеттачун гІонча И. Гришина, производствана автоматизаци яра цеха начальника заместителa В. Емельченкос.

Цар шоай идеологически, массово - политически балха тІа керттера теркам тІабохийт КПСС XXVII съезда, КПСС ЦК январски (1986 ш.) Пленума решенеш наха шерра дІайовзийтара, Іилма-технически прогресс сихъяра йола парте программа вахара юкъейоалаеча хьинаре дакъа лацара.

«ШийтталагІча пятилетка шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга!» яхача девизагІа къахьег бурувдеттараша.

А. ТЕМИРХАНОВ.

Редакце дена письмо

«ДОШ КХОАЧАШДЕ»

Ший договорни декхар а деш, «Тракторàш ю Липецки завод» яхача производственни объединенес 1986 шера 3-ча июле «Чечингушагропромстрой» Грозненски производственно-технологически комплектаце управлене адресагIа дIаяхьийтар кхо трактор. 1986 шера 7-ча июле № 6762 требованех цу техниках хьадала дезаш дола 10428 сом хIанзалца хьадаланза да, № 2 йолча картотека тIа латташ а да.

Уж санна болча «кадайча» плательщикий бехкагIа 1986 шера массехказза кхоачаш ца еш йисай продукци йохкара план. Инсаче, цунга хьежжа премига лохъяьй дукха эзараш болча тракторàш ечар коллективана. Ноябрь бетта план кхоачашъе ца а могаш, объединене халача финансови хьале эттача хана, оаха УПТК кулгалхошкара дийхар тIехьа а ца доаккхаш, цар шоай декхар дIатакхар.

Дукха ха ялалехьа жоп дера тхога. УПТК начальника декхараш кхоачашдеча М. Шахабова хоам бир, 1986 шера 10-гIа декабрь хьатIаотташ декхар дIатокхаргда, аьнна.

Сенна лу дош, кхоачашдергдоацаш хилча. ХIанз а тIехьа хьатакханза ма дий декхар-м...

Шун газета оагIош тIа гIолла Шахабовга дIахайта безам бар са цо ший болх эргабаьккха тоабе беза ха хьатIаэтталга а, даьсса къамаьл а ца дувцаш.

Н. ШАТАЛОВ,
«Липецки тракторни завод» яхача производственни объединене финансови отдела начальник.

* * *

РЕДАКЦЕГАРА: Долче, Iалаьмате ниййсса я Н. Шаталова еш йола замечани. Бухсоццаш аьлча, цу даькъе республика агропромышленни комитета тIадам оттабе беза ха хьатIаэттай.

ВАЙ ПОАЛАХОЙ БОЛЧА

ДОТТАГIАЛ ЧIОАГIЛУ

Дагадацар Юкъерча Куртате яхача Патиева Марема укх шера январь бетта шийлача бусса цIаьхха хьайнача лазаро ше сел чIоагIа корзагIа йоаккхаргъя, аьнна.

Пийхача «скори помощо» сиха дIакхоачайир из Пригородни районни больнице. Дежурни лор, медсестраш оарцагIбаларах хIама хиланзар. Марема лазар лаьгIлацар. Геттара сиха операци е езаш дар этта хьал. ХIаьта е йийза операци а цхьа моллагIча лоро ергйоацаш чоалхане яр.

Ший аргIанарча дежурства чу а вена, мерза наб еш вар цу хана хирург Есиев Александр Сафарбикович. Цхьабакъда, больницера техача телефоно гIоттавир из.

— Операцнонни дIачухьо, аьнна команда елар цо ше Маремага хьежа воаллаше.

— Операци массехк сахьата йIаьхъелар. ГIалгIай кхалсага Патиева Марема вахар Iоажалах кIалхара даьккхар хIиречо А. Есиева.

Марем йийрза цIагIа я хIанз. Цхьабакъда, цунна цIаккха а вицлургвац къизача Iоажалах ше кIалхара яьккха хIирий зIамига саг...

Куртат яхача йоккхача юрта нагахьа саг хургвац гIалгIачун Дасхоев Хьамзатеи хIиречун Хосроева Соняйи дезалаш ца бовзаш. Цхьабакъда, царна уж байза Iац духхьал юртахой хиларах, царна уж бовз боккхий доттагIий хиларах тарра.

Куртатски культура ЦIен директор ва Дасхоев Хьамзата шоллагIа вола воI — Назир. Цу юртарча школе хьехархо я цар йоI Аминат. ХIаьта воккхагIвола Башир — районни культура ЦIен художественни самодеятельноста кулгалхо. Шоайла яхь лелаеча вежарашха йолча шин республикай Пригородни Назрановски районашта юкъерча доттагIала бувзамаш чIоагIдеча доккха дакъа юкъедахьарах «Нохч - ГIалгIай АССР культура заслуженни болхло», яха сийлен цIи еннай Назира.

Шоай доттагIий никъ хьаллаьцаб ХосроевгIар а. Соняй йоI Лиза я Куртатски культура ЦIен халкъа халхара ансамбла кулгалдеш. Цул совгIа, Амината болх беча школе берашта музыка а хьех цо. ХIаьта Лизайгарен цун наьнагарен гIолла Лизай шучий: Аркадийи Олеги байзаб ДасхоевгIарна, царца доттагIал хьахиннад. Аркадийи Олеги слесаралла болх беш ба Орджоникидзевски коа тIарча оалхазарий фабрике. ДоттагIий каст-каста вIашагIбетталу, цхьана декъ дика-во. Иштта дийцар сона Дасхоев Назира:

— ХосроевгIари тхоайи довза 15—16 шу да. Тха коллективе болх беш я Хосроева Лиза. Тхоай йиша лоархI оаха цох. Цо а лоархI тхоах ший нанас баь вежарий, цун ба а бац нанас баь вежарий тхо доацар. Массаза а царна новкъостал ду оаха. Дукха ха йоаццаш цIеношь даьд цар. Уж деча хана со а са воккхагIа вола воша Башир а царна новкъостал дещ хилар. Цар кагий нах, цун шучий, тхона новкъостала а ух.

Тха ансамбла репертуаре да гIалгIай, эрсий, хIирий, гуржий иллеш, халхараш. Интернациональни я тха ансамбль. Кхашкеи фермашкеи концерташ тел оаха, доттагIалах беседаш ю.

ДIахо йодача хана тхона юкъера доттагIал а гаргало а чIоагIлургхиларах теш со. ХIаьта тхо санна доттагIал леладеш, дика-во цхьана декъаш дуккха а дезалаш ба тха юрта. Царех ба хIирий ДисукаевгIари гIалгIай дезал ЯндиевгIари, дуккха кхыбараш. Из бакъда. Куртате дукха ба шоайла иштта доттагIал леладеш бола дезалаш. ХIаьта, царна юкъерча цу доккхача доттагIлезо гIо ду вахар кхы а хоздe, юртарча Ленина цIерагIча колхоза экономикеи культуреи дегIакхувла.

Кхы цхьаькха масал. Виъ эзарнел дукхагIа саг вах Тарски яхача юрта, цигарча Коста Хетагурова цIерагIча колхоза кхашкеи фермашкеи болх беш ба уж. Тайп - тайпара ба бувца мотт. Цхьабакъда, барттайна да вахар.

Духхьал укх шера 20 тонн дIае коартол, 300 тонн силос, 40 тонн доакъара свекла, 30 тонн ча даларца новкъостал даьд Хетагурова цIерагIча колхоза къахьегамхоша шоаш доттагIала бувзамаш леладеча Назрановски района «Октября 40 шу» яхача совхоза хьайбаши кхаши леладерашта.

Уж тайпа масалаш кхы дуккха а доаладе йиш яр. Из доттагIал кхы а чIоагIдара, цун доазонаш кхы а шердара боккха болх дIахьу парте Пригородни райкомо. Цу хьакъехьа дийцар сона парте райкома инструктора Патиев Иоакъапа.

— Тха районе бах ткъаь итт гаргга къамех бола нах. Уж берригаш а цхьан цIен дезал санна барттайна бахаш а къахьегаш а ба.

Цул совгIа дукха ха я Назрановски районаца оаха доттагIал леладу а. Масала, тха «Чермен» колхоз я «Назрановский» совхозаца, Ленина цIерагIара колхоз я «Экажевский» совхозаца, Коста Хетагурова колхоз я «Октябра 40 шу» яхача совхозаца социалистически яхь лелаеш а вIаши гIо - новкъостал деш а. Иштта доттагIлен бувзамаш леладу шин района промышленни предприятей коллективаша а. Цул совгIа къаьст-къаьста болча болхлоша а лелаю яхь. Оаха каст-каста наьсархой хьоашалгIа бех тхоаш долча, яхьа договораш увттаду. Оаха массаза а цIена дег тIара тIаэц уж. Къаьстта дукха вIашагIдетталу тхо укх шера — Октябра 70 шу дизара кийчо еча хана. Вай мехкарча къамашта юкъера доттагIал Октябрьски революци яьлча денз чIоагIлуш хьадоагIаш да.

ХIаьта, хIираштеи гIалгIаштеи юкъера доттагIал гаьннара хьадоагIа. Тха райкомо дукха болх бу из кхы а чIоагIдара. Дукха мероприятеш чакхйоах наха интернациональни кхетам балара.

ХIанз мехка массе моттигашка санна, дегIаухилга сихдара, эргалонаш яра наькъа тIа баьннаб Пригородни района къахьегамхой. Ваьнначе, цу атта боацача новкъа кхыбараш а толамга кхувла перестройка турпалаш а хинна дIаэттаб цу районе хьалха латта нах: КПСС Къулбаседа - ХIирий обкома бюро член, республика Лаххехьарча Совета депутат Бекбузарова Маржан, цIи хеза лаьтта леладархо, Социалистически Къахьегама Турпал Алагов Темирби, механизатораш райсовета депутат Тищенко Александр, Ленински комсомола XX съезда делегат Березов Аслан, парте райкома член, доярка Илиева Душа, иштта кхыбараш а. ДIахойодача хана кхы а керда толамаш цар дахар ловргда вайна.

Ю. КУРСКИЕВ.

Грозненски ремонтно-механически завода цхьоалагIча механо-сборочни участке меттел ерригача предприяте а эггара дикагIа лоархIаш вола фрезеровщик ва Маскуров Суламбика Мувса. Массехк смежни говзал караерзаяьй цо. Дерригача балхех тIехдика кхеташ а ва из. Цул совгIа ше башха-дика организатор хилар а дIахьекхад Мувсас. Цудухьа из бригадана кулгалде оттаваьв. Ше дуккхача шерашка Iоаяь опыт дог раьза долащ дIа а луш, цо хьалкхебаь говзанчаш итташ ба.

Сурта тIа: комплексни бригада бригадир М. Маскуров.

И. Плиева сурт.

Соцкультбыта объекташ хьалъяра—цахаддаш терко

ТХОНА ГIО ЭШ

Гудермески «Медниструмент» яхача заводе 160 дезал ба жилищни хьалаш тоадарга хьежаш. Оаха массе хана а теркама кIалха лоаттадаьд цу гIулакхаца дувзаденна дешаш. Иштта, укх шера январь бетта ханал хьалха дIаделар завода болхлошта лаьрхIа 78 квартирах латта цIа. Бакъда, квартираш эшараш хIанз а шортта ба. Цо декхарийла ду тхо цIенош дукхагIа хьалдара.

КПСС XXVII съезда соцамашка хьежжа—2000 шерага кхачалехьа хIара советски дезал къаьст-къаьстача фусамца Iалашбара, тха заводе а я лаьрххIа оттаяь программа. Оаха ханал хьалха — кхойтталагIча пятилетке кхоачашде лаьрхIад квартиращца берригa болхлой Iалашбелга. Цу гIулакха хьалде лерхI 90 квартирах латтаргдола ши цIа.

Цхьабакъда, укхаза тха бехкагIа доацаш цхьацца бахьанаш юкъелелх. Вай республикерча планови органаша къоастаде дезаш да уж. Завода коллективага цIенош хьалдара эша ахча долаш да, хIана аьлча, дикка пайда тIабоагIаш къахьег оаха укх массехк шера. Нагахьа тхоай фонд ца тоъе, кредитах тхона ахча хьахеца духьала яц банк а.

ТIаккха фуд гIулакх юхатеттар? Хьалхара проблема —проект оттаелгах латт.

«Чечингражданпроект» институт раьза яц 1988 шера лаьрхIа цIа хьалдара тхона проект оттае, дукха болх ба шоай яхаш.

ШоллагIа проблема — цIа хьан хьалдергда?.

Нохч-ГIалгIай гIишлон управлени а раьза яц тха подрядчик хила, Гудермессера СМУ-11 биохимически комбинат хьалъеча дукха балхаш де дезаш я яхаш. Тхога йоах, хозспособаца цIа хьалде.

Цу тайпара гIишло хьалъе тха вIаштIехьадац, хIана аьлча, дуккхаза вIаштIара даь цIа хьалдеча чоалхане техника эш, хIаьта из тхога яц.

Хозспособаца гIишлош хьалъе таро я геттара йоккхийча предприятей, тIаккха тха яр санна зIамигачоа из пайда болаш хIама дац экономически оагIонга диллача хIаьта а.

Укхаза де йиш йолаш цхьа хIама дар—лард йоллара, пенаш хьалдоттара, инженерни коммуникацни яра подрядчик декхарийла елга. ХIаьта штукатурни, столярни, плотнични, малярни балхаш, лостам белга заказчико ше кхоачашдергдолаш.

Укхаза цхьаькха а хаттар отт: гIишлош хьалъяра цхьаккха тайпа низ боацача тха яр санна йолча зIамигача предприятеша фу де деза.

Ха сиха дIайода, лакхе белгалдаьха дешаш вай сихагIа къоастадарга хьежжа нах фусамашца Iалашбар санна дола лоархIаме декхар кхоачашдулургда.

Тхоай низаща 100 моттига лаьрхIа профилактори хьалъеш да тхо, хIанзле йистеяьннай нек дара бассейн, дуккха а сомий гаьнаш дIаегIай, ер шу йистедоаллаш чкъаьрий хьалкхедара лаьрхIа Iам хьалбаь баргба, лорий персонала лаьрхIа помещени хьалъяьяьннай.

Вайна гучча бесса тхоай низаща вIаштIехь мел доала гIишлон балхаш ду оаха. Цхьабакъда наха чубаха цIенош хьалдара тхона гIо эш.

Н. БОРИСОВ,
тха штате воаца корр.

Кхом бе, лораде, лархIа

КОЛЛЕКТИВЕ БАРТ-ЦХЬОАГIО ХИЛЧА

«Резерваш вайна уллув я, нагахьа санна уж дог а лазаш хьагучаяьхача царех шортта пайда а баргба», аьлар КПСС XXVII съезде ше политически доклад еш КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева.

Уж дешаш духхьал йоккхийча предприятешта - гиганташта доагIаш хинна Iац, уж зIамигача производственни участкашта, хIара къахьегама коллектива, хIара болхлочунна лаьрхIа да. Дикача даь санна ший шоллагIа дола цIа производства а лоархIаш, цунах дог лазаш мел волчун дерригa а вIаштIехьдаргда: вIалла яц аьнна хетачара резерваш хьа а леха царех бизза пайда эца.

Кхы тIа кхом бара йолча малагIча таронех дувцилга я, масала, Назранерча нефтебаза коллектива? Хьачу мел эза мехкдаьтта продукташ дIаяхийта ма езий цун потребителашка пачхьалкхен оттабаьча маьхал совгIа-эшашагIа йоацаш.

Бакъда, иштта доллаше а укх шера дIабахача биъ бетта кхом бараи хьурмат дараи тIехьа 90 эзар сома пайда баьб нефтебаза коллективо. Мишта вIаштIехьдаьннад из?

— Резерва дошо фийг моллагIча балха тIа лаха йиш я, — йоах директора М. Джандигова. — Бакъда кIаьд а ца луш хьалаха еза пайда лургбола таронаш, цахаддаш наха дIахьеха деза хIанз боахама доалде вай керда методаш балха юкъейоалаеча хана кхом белга Iалаьмате боккхача лоархIаме гIулакх долга.

М. Джандигов ший профессега диллача экономиства. Цудухьа хургда-кх из нефтебаза коллектив чура таронаш лехара, царех бизза пайда ийбара цо хадданза оарцагIа йоахаш хилар а. ХIаьта наха из массаза хьал а лоац. Масала, транспортах лерттIа пайда эцарах хIара бетта цунга дIадодар йиъ процент лохлу. ХIаьта из фу яхилга да аьлча, боахаме хьадахьача доагора-смазочни материалий хIара тоннах нефтебаза кходу 39 кепиг. Дукха дац из. Цхьабакъда, цхьан шера дIалаьрхIача районерча боахамашта 27000—28000 тонн мехкдаьтта продукташ лоаттаю предприяте. ТIаккха цох хьабоала пайда 9000 — 10000 сом ба.

Укх шера хьалхарча квартале 5230 тонн мехкдаьтта продукташ дIахийцай нефтебаза. ХIаьта кхом бара йолча копилка чу дIадиллар 2000 сом да.

Цу копилка чу «дошо» тоатолгаш чуух кхыча оагIонашкахьара а. Планал совгIа совхозашкара цкъара болх баь даьтташ хьанйдарах а, электроэнерги, газ кхоярах а. Уж тайпа тоатолгаш пачхьалкхен копилка чу хьачуух зIамигачун а доккхачун а лоархIам беш цхьацца дола ремонтни балхаш дарах а. Иштта нефтебазана чуйоагIача номер 39 АЗС капитальни ремонт яра хьахийцача дерригача ахчах кходир 6435 сом. ХIаьта ремонт тIехдика яь а яьккхар. Белгалдаккха деза дерригa балхаш АЗС болх юкъагIа а ца боаккхаш чакхдаьхалга.

Нефтебаза коллективо дика кхоачашдир укх шера хьалхарча квартала тIанийца хинна социалистически декхараш а.

ЧIоагIа дегаш гIоздаьнна тIанийцар коллективо Сийлахь - боккхача Октябра 70 шу дузача юбилейга КПСС ЦК советски халкъага баь тIахьехам. Юбилейна йолча вахте тIехдика толамаш доахаш хиларца белгала ба оператор - наливщица Аушева Довхан, насосни станце машинист Блаженов Анатолий, пожарни охрана инструктор Джамбуриев Мухарбик, кхыбараш. Нефтебазе къахьегача берригача нахах нийсса ахаш коммунистически къахьегама ударникаш ба.

ХIанз нефтебаза коллектива хьалхашка боккхача лоархIаме декхар латт. ХьатIакхаьчай бIаьсти. Шерра дIадоладеннад кхашкара балхаш. ХIаьта уж ханнахьа чанхдахар дукхагIча даькъе тийша да нефтебаза юртбоахама техникана эша доагор лерттIа лоаттадарах.

— Юртбоахама къахьегамхошта хьалхашкара тхоай декхар дизза кхоачашде кийча да тхо, — йоах М. Джандигова.

— МашиннаькъатIагIолла доагора - смазочни материалаш шоана лоаттаелга соца ма даьдий?..

— Из бакъда, хIаьта из иштта хургдолга ховш долча оаха хьалххе кийчо яьяр цунна. Мехкдаьтта продукташ тхона шин автопоездаца лоаттаю хIанз. Цудухьа лаьтта леладерий болх юкъагIа баргбац цхьан сахьата.

МашиннаькъатIагIолла мехкдаьтта продукташ лоаттаелга соцадаьд — 1928 шера хьалъяь йоландаь продукташ Iойоассаю моттиг тишъенна я. ХIаьта машиннаькъа электрофицировани яьчул тIехьагIа из гIулакх цIи ялар кхерам болаш а дар. Кастта хIанзарча хано дIадехарашка хьежжа мехкдаьтта продукташ Iойоассае моттиг хьалъергья. Цу гIулакха эша проектно - сметни документаци оттадаьд. Укх деношка яхар санна хьалъе йолаергья из гIишло.

Шоай балха юкъе цхьаькха кердадар а юкъедоаладе лерхI мехкдаьттахоша: шоай доалахьа машинаш йолча нахага полиэтиленови тIормигашка машиндаьтта дохкаргда нефтебаза. ДIаюха лела заправочни станци оттаергья Назрань — Малгобек яхача трасса тIа.

Мехка перестройка еча шоашкара иштта дакъа юкъедахьа гIерташ къахьег цу зIамигача коллективо.

М. ЗАНГИЕВ,
«Ленина никъ» яхача Назрановски районни газета болхло.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Социалистически Вьетнама машинашъераш махулла дикагIа баха нах бытови электроприборашца Iалашбе гIерт. Тхайбинь яхача провинцера электромеханически заводе вентиляторий керда модель кара а ерзаяь арахийцай. Укх шера предприяте уж дикка дукхагIа арахеца лерхI.

Сурта тIа: кийчача продуцега хьожаш ба.

ВИА—ТАСС.

Афганистан тахан

ШОАЙЛА ДIА-ХЬА ХОЗАШ ХУРГБОЛАШ

Массехк бутт ба Афганистан къамаш барта дигара хьале яхаш йола. ДРА пачхьалкхен Iаьдала лакхерча органа — Революционни Совета амарах афгански эскаро укх шера 15 январе денз цхьан оагIорахьарча порядке тIом а тIема операцеш чакхйоахилга а соцадаьд. Эскар массазарча дислокаце пункташка хьа а дена машарерча хана регламентага даьннад. Афгански кулгалхоша духьала тIом беш йолча оагIонаца переговораш дIайолаяьй, 5,5 эзар лаьца ваьлла саг мукъавалийтав, иштта коалиционни характер тIаэцал гарга а йодаш къамий цхьоагIон правительство хьае гIертилгах а дIааьннад. ДРА правительствас доазол арахьарча шоай мехкахошка цIабувла аьнна тIахьехам баьб, царна паргIато лург хилара, хIама ца дерг хилара, хила дезача тайпара вахар вIаштIехьдоаккхача новкъостал дергхилара йола гаранти еннай.

Афганистана революционни кулгалхоша из гIа баьккхаб «афганцашта шоайла дIа-хьа дувцар хозаш хила таро ялара» а 8 шу совгIа йолча хана беш латта вошо вошa вувш бола тIом сихагIа соцабара лаьрхIа йола къамашта юкъара диалог дIайолаяра а духьа. ХIаьта Афганистана халкъо хьаллаьцай уж машарера инициативаш. Берригача мехка хьа а яь хьинаре болх беш я барта бигара йола 1300 чрезвычайни комисси, цар членаш ба 17 эзар активист. Даггара цхьацца духьаленаш ешше а 40 эзар гарга саг шоай мехка юха цIавенав е шу дIадоладелча денз халкъа Iаьдала оагIонгахьа ваьннав герзаца Iалашъяь йолча группай 21 эзар член. Моттигерча Iаьдала органашца переговораш дIайолаяьй оппозице 1.100 совгIа йолча группаша.

ДРА правительства никъ дерригача халкъо хьаллоацаш хиларах барта бигара процесс юха яргйоацаш йолга кхетадеш да. Цхьабакъда процесс атта дIайода яхилга дац из: Пакистанера, США ЦРУ-с тIахьожам лоаттабеча «исламски партеша» Кабула предложени тIа ца эцарал совгIа барта бигара гIулакх шоай вIаштIехьдоалача беса дохаде гIерт. Цу «партешкара» экстремисташа городаштеи юрташеи дов ду, цIенош лелхийт, доагаду, граждански самолеташ тIера чуухийт Афганистане цIий Iомехкийтара духьала бараш къиза таIазар а деш кхерабе гIерт уж. Масала, Кундуз, Нангархар, Кандагар яхача провинцешка барта бигара йолча моттигерча комиссей кулгалхой боабир. Кабуле, Джелалабаде взрывчаткашца автомобилаш лелхийтар, цига нах боабир, доккха материальни зе дир. Пакистански доазонна гаьна йоацаш Хост яхача города юхе «Стингер» яхача американски ракетаца 36 саг чувола «АН-26» яха самолет тIера чуяйтар.

Цхьан ханна экстремистий бандаш ДРА правительства тIахьехамагIа шоай мехка цIабахка безам болча Пакистанерчеи Иранерчеи афгански наха духьалара репрессеш чIоагIъяьй. Набахтенашка чубохкара, гIод тохара, хIаьта иштта боабара кхерам тIалатт Кабула политика хьаллоацарашта. Масала, иштта 9 марте Пешавара яхача пакистански города юхе уллача Насер Баг яхача дIабахача афганций лагере «хезбе ислами» яхача партерча тIемахоша пуштунски къамана юкъе эггара воккхагIвола Абдул Хамид хьалъэллар ший къамах бола нах Афганистане цIабига гIортарах.

Бандитий къизала машаре баха нах раьза ца хилара совгIа «исламски партей» формально доалахьа йолча герзаца Iалашъяьча формированей дуккха командираш а раьза бац. «Джамиате ислами» яхача партера Саланг яхача дукъ тIара йоккхача отряда командира Мухаммад Амина ший наха тIом соцабарах дола приказ далар. Цун масал хьаллаьцар «исламски партешта» керте латтачар яхар дергдац аьнна, духьала баьнача оппозицей отрядий бIаьш болча кхыча кулгалхоша.

ХIара денна кхы а къаьгагIа хьагу нагахьа санна арахьара чу а гIерташ новкъарле ца еш хилча афгански лаьтта машар этта дукха ха хургхилар. Афгански халкъа духьала кхайкабинза беча тIем тIа хIанзле 2 млрд. доллар доадаьча США-с шийна могар ду Афганистанера къамаш барта дигара гIулакх юкъагIдаккха а, афгански проблема политически вIаштIехь ца яккхийта а гIерташ. Вашингтона, духхьал укх шера душманашта тIема низа лаьрхIа 630 миллион доллар хьакъоастадаьд. Укх шера март бетта КIайча цIено террористашта кхы тIа «Стингер» яха 600 ракет ялараx йола решени тIанийцай. Пакистана территоре тIарча лаьрххIача лагерашка американски инструкторий новкъосталца душманаш даггара Iомабеш ба.

ЦРУ-с шоай доал кIалхара бараш Афганистане террор чакхъяхарал совгIа, Советски территоре хьакъехьа провокацеш чакхъяхара тIахьежабу. 8 марте Пяндж яхача советски пограничнн поселкана ракеташ чуйиттар. Нийсса бутт баьлча 8-ча маера 9-ча мае доалача бийсана советски пограничнн наряда дов а деш СССР доазол тIехъяьлар душманий банда. Уж акцеш сенна чакхйоахаш я къаьгта гуш да: цкъа-дале, Афганистан духьала из караерзае лаьрхIа беча тIема бокъонца бехкебарий хьакъехьа дунен халкъашта юкъерча общественностага харцахьа хоам бе, шозлагIа-дале, регионерча хьала политически урегулировани ярца айхха бувзам бола къамаш барта дигара процесс юкъагIъяккха гIортар духьа.

Цхьабакъда цу тайпарча провокацешца машар оттабе гIертача афгански халкъа денал дохалургдац. Экстремисташ шоаш леладечох кхы а дукхагIа хьагучабоах афгански конфликт хьалхьоаяра ставка еча США империализма гIончаш хиларах тарра. ДРА правительствас чакхйоахача къамаш барта дигара политика фоне, къаьстта дика хьагу Афганистана халкъа машареи иразеи хилар хьанна лов а. хIаьта иштта цун бала тIеи цIий тIеи ший политика уттаер малав а. ХIанз мехкарча дуккха дукхагIа болча наха кхетаду къамаш барта дигара альтернатива йоацилга а хила йиш йоацилга а.

Вафа МАЛЬ,
афгански журналист.
(АПН).

БОЛГАРИ. Пловдив яхача городера «Марица» цIи йолча баьцадаараш кхедара лаьрхIача института лабораторешь тайп - тайпарча сортех долча лакха хьувкъам луча бIаь совгIа баьцадаарашта «вахара никъ» беннаб. Иштта укхаза помидорий керда тайпа хьалкхедаьд. Цар керттера совле — уж химикалей новкъостал а ца эшаш дIа-хьа даьржача лазарашта толаме духьала отта могаш хилар. Вирусни а йоацаш дIаювш йола материал хьалкхеяра хIанзара технологеш юкъейоалаяьй, уж хIанз промышленни хьисапе хьалкхе а еш берригача мехка гIолла дIа-са ухийт.

СУРТА ТIА: института оранжерее. Укхаза чакхйоах баьцовгIаш вирусех лораяра лаьрхIа йола опыташ.

БТА—ТАСС сурт.

Тахан 50 шу дуз «Северный полюс-I» яха Iилма-тохкама дрейфующи станци вIашагIъелла

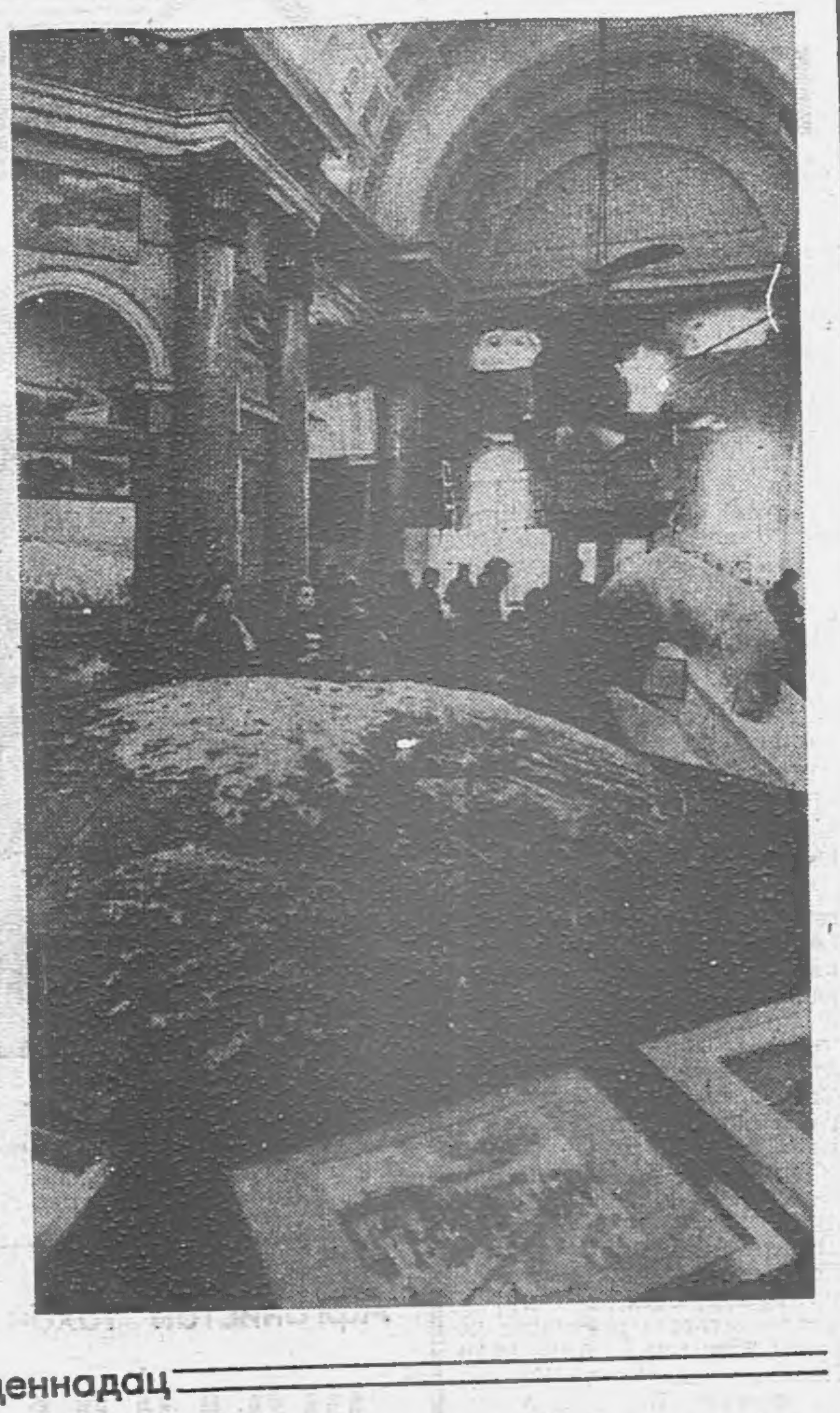

IИЛМАНА КАРАГIДАЬННАЧУН ИСТОРИ

ЛЕНИНГРАД. Iилма-тохкама дрейфующи станцей новкъосталца Арктика тахкара а караерзаяра а исторе 50 шу дизар. «Северный полюс-1» яхача хьалхарча станце турпалерча дрейфаца хьайийлла Iилма - тохкама балхий практика я.

СУРТАШ ТIА: 1) «Северный полюс-1» яха станци вIашагIйоллара лаьрхIа хиначa 1937 шерарча фегарча экспедицена кулгал дaь О. Ю. Шмидт. (Арктикен Антарктикен музея фондера сурт).

2) Арктикен Антарктикен музее тохкамхой Iилман турпала истори итташ эзараш йолча экспонаташца хьахьекхад. Экспозице керттера дакъа «Северный полюс-1» яхача станцена хетадаь да (музея залашка).

ТАСС фотохроника.

Цхьаккха вицвеннавац, цхьаккха дицденнадац

ХIАРА ДИ—ШЕРА НИЙССА

— 1939 шера денз, гайна е ганза, фашисташа вайца тIом хьоабергболгах сакхувш вар хIара саг, — дувц Сийлахь - боккхача Даймехка тIема инвалида Кодзоев Хьусена Мухажира. — Цу тIем тIа отта кийча хулга ший сийлен декхар лоархIаш вар хIара кхувш воагIа зIамига саг...

1941 шера январь бутт бовш Наьсарен райвоенкоматера хайра Мухажира Ессентуки яхача городерча бронетанкови бIун полковой механизаце школе курсанташ дIаийбелга...

Сихха заявлени а енна, ше дIаязвайтар М. Кодзоева. Февраль бутт болалуш Наьсарен районера добровольцаш Ессентуке кхаьчар.

ДIадоладелар курсантски вахар. Из аттагIчарех дацар. Танк лалла Iомадаларал совгIа, ехача из тоае а ха дезар. Масала, чархаш тIа йоаллача гусеница зIы хаьдача, сахьатага а хьожаш инструктор дIаоттар. Телха оатхал дIа а йоаккхаш, минут тIедIа а йоаккхаш, минут тIехьа ца воалаш чархашта дIатIайолла езаш хулар из. Къаьстта хала дар дашаш лоа а долаш, аханахьа кхаччалца колдала чуяха латтача танкана из «дарба» де...

ТIема тактически ученешка, тренировкашка, двигателаш вIашагIа а яьха юхавIашагIъехкача юххьанца тIехьавусаш хиннавале а, май бетта командираша хеставе ваьлар Кодзоев. «Цу ханнална сайх виаза вола РККА бIухо лоархIаш-м со а вацар», — дагалувц Мухажира.

1941 шу. 22-гIа июнь. КIиранди. Курсанташа сатувса ди. Тактически, теоретически, практически занятеш кIезгагIа хулар. Школа командираш, инструктораш шоай дезалашца ха яккхара тIера бар. Бакъда, таханара кIиранди ший тайпара дар. Ерригa а комсостав ший метта яр. Iуйрийнара зарядка а талмастта чакхъэккхийтар. Лоацца аьлча, тIом хьайнабар.

«Тахан, Iуйрийна диъ сахьат даьлча...» яха бIил хьахезар массанена а.

№ 9061 йола танкови часть поезда тIа яьлар. 1941 шера 5 июле Вязьма яхача городе кхаьчар из ший беррига кхоачамца. Доагорaца, тIема кхоачамца из Iалашъе езаш хинна база фашистски авнаце йохаяьяр. ХIаьта а шоай болча кхоачамца машиннаькъа платформашкара тIом дIаболабе а молхах хьадж яккха а йийзар курсантий. Дукха гаьна ца боалаш рейдаш йора танкашца. МоастагIчун артиллери йоацаш хилча аьттув боалар... Цхьа бутт боаллаше къаьстта йола разведбатальон е йийзар танкистех, Смоленскера даьнна Киевски областа Белая Церковь яхача районе кхоачача хана.

Фашисташ Днепрал сехьа баьннаб е баьннабац ховш дацар. Цхьан доккхача хил дехьа уллача юртара фашисташ аракховса приказ денадар акхарна лоаллахарча тIема даькъа бIухошта. Из цар мукъайоаккхача хана гIо эшаш моттиг хуле хил дехьа яла а тIом бе безаш а яр разведбатальон. Бакъда, оарц дехаш сигнал луш саг вацар цигахьара. Цига фуд хьажа аьнна разведке ваха приказ делар Мухажира. Укханна уллув ваьккхар ши новкъост — Кустанайски областера эскаре вена Шаповалов Афанасий, Мухажира юртахо Алиев Iаьлаха Алхасти.

Юрта гаргабахар разведчикаш. Хьахозаш Iимад яцар фашистий а е вайчар а. «Ер юрт мукъане йий-те вайга йийцар?» — разведчикаш шекбаьннача ханна, гаьна доаццаш узам хезар Мухажира. Хьежача окопаш хьалйизза фашисташ бадар боабаь а бовш латташ а. ДIахо-даьлча човнаш хинна а, боабаь а, теба а бадача вайчарна тIанийсбелар. Юрт-м фашистех мукъаьяьккхаяр, бакъда, герз кхетанза, хиначох хоам дIабе могаргдолаш эскархо висавацар вайчарех а.

Човнаш хинна уллача лейтенанта бордаш деттар. Шаповалова кхетадир цо яхар: «Штабага хоам бе, приказ кхоачашдаьд!»

Цу юрта ваьха ши воккха саг а кораваь, фашисташ квартире хиннача фусамашка чухьажа болабелар разведчикаш. Цхьан цIагIа майка а лоаца хачи а тIаювхаш тенна саг уллар. Из хиннавар цига хиннача фашистех даржа лакхагIвар. Цунна тешал дир цу шин воккхача саго.

— Цу дийнахьа миссел сатоха а денал гойта а дийзадац са, — дувц Мухажира, — цу юртара нах а са сай новкъостий а из фашист ве гIерташ бар. Са декхар дар из штабага дIавалар. Со вар разведгруппе воккхагIвар. Из айса ве йиш хург фухха де кийча-м со а вар. Бакъда, эскара закон приказ кхоачашделга да. Новкъосташа а цу юртарча боккхийча наха а корзагIваккхарах, цу цIагIара документаш а доацаш дIадигар оаха есар. «Наговяй» елар сона штабе. Фу дергдар, уж бакъбар.

Фашисташ тIема хьал дика кхета а деш, духьала отта низ боацаш кердача позицешка тIехьашка дувлача вай эскара никъ ьедаш бар. Кодзоев Мухажир гIулакх деш хиннача разведбатальона декхар вай эскара доакъош вIашагIкхетара эшаш дола наькъа такилгаш лохилга дар...

1941 шу. 5 сентябрь. Белая Церковь яхача нах бахача пункта къулба - малхбоален оагIорахьа шаьра аре я кIотарг а, кхыметтел йоархI а йоацаш. Цу районе фашисташ алсамо болга-м кхетадеш дар. Бакъда, уж мел-б, малагIа тайпа бIу ба ха дезар. Из гIулакх тахка йода М. Кодзоев юкъе вола разведгруппа моастагIчоа холу. Дов ца деш юхабовла вIаштIехьдалац...

— Цигга аьтта воруви, аьтта пхьарси, белажи лоацаш герз кхийтар сона. Бакъда, Iовожаш лаьтта кхача-м кхийнадацар са, Шаповаловси Экажк-онгий-Юртара эскаре венача Кациев ГIалийха Исроапилен со хьаллоацача хана.

Боккъалдар аьлча, Мухажир тIем тIа нийсвенна денош цхьаццабараш вай фашисташта духьалъотталургхиларах шек хинна ха яр. Вай эскар тIехьашка а дувлаш, керда позицеш лувца езача кхаьча хьал дола зама яр из. Цудухьа, аз Мухажирга хьаттар:

— Вай котдаргхиларах тешаш е шекволаш вар хьо цу хана?

— Дерирга а цу тIема кIура юкъеволаш аз даькхар 64 ди мара дац. Бакъда, царех хIара ди а шера нийсса дар тIалаттача халонга, Iазапага диллача. Цу юкъа дийнахь-бус кхаь сахьатал тIех наб е а, сахьатал тIех салаIа а йиш хиланзар са, шозза мара бIайха кхача баа а вIаштIехьдаланзар. Бакъда, бухсоццаш котало вайгахьа хургхиларах цхьан минута а шек вацар. Цунна дола тешал дар салташта а бахача наьха а дег чу яьлла моастагIчуньцара эгIазал, салташта юкъера доттагIал, цар къогахчал. ВIалла а дицлургдац сона: чов хинна цхьан станце тхоаш ара юкъе дадаш хьатIа а вена, цхьан эрсий салтечо хьаттар сога: «мичара ва хьо, воша?» Со мичара ва хайча, «мехкахой ма дий вай!» — аьнна, цун бIаргех хий даьлар. Из мукъагIа хиннавар вай республикера. Сай даь адрес дIаяздайтар аз цунга, цIагIа хоам белахь, аьнна. ЦIи фуй хьаалийтта дага а доханзар сона. ЦIий кIезигденна къамаьл дара низ бацар са.

Эггара хьалха город Калинине госпитале Iовужаву Мухажир. Човнаш йоккхий а хьув кхе йолаенна а я. Уж цIенъяьчул тIехьагIа, городе Кемерове дIавут ер. Цига 1942 шера 27 феврале кхаччалца алла везаш хул. Госпиталера аравоал Мухажир, «строевой службана пайдана вац», «3-ча группа инвалид» яха цIи тIа а йолаш. Цул тIехьагIа г. Кемерово военком Iехаве вол ер. Вож «Iехалу». Чурча эскаре гIулакх де хьожаву. ТIем тIа вахийта со, яхаш, ер кхы ца а сеце, Назрановски райвоенкомата пураме хьалхьожаву ер 1942 октябрь чакхбоаллаш.

— Соца тIем тIа нийсбенна вайнах-м кIантий бар! — йоах Мухажира,— масала, тхона уллуврча часте пехотаца вар Мержоев Зайта Хьусен. Сел бокха тIема кIур латте а, вIаши къамаьл де кхоадора тхо. Комсоставо а новкъосташа а дика могавеш вар Хьусен. Деналах деха, яхь ехха моттиг хоялийтанзар оаха. Соца тIем тIа хиннача кхаь гIалгIачох из цаI мара дийна а висавац.

— Мухажир, валарах кхераш моттиг нисъеларий хьона? — хетт аз.

— Веннар Iоажалах кхерац, — йоах Мухажиро, — бакъда, дийнавар кхеранза валац. Цхьа минут а енаяц сона валарах ца кхераш. Се кхералга, эггара хьалха, сайх лечкъадора аз, тIаккха — новкъостех. Иштта да тIема закон. ТIем тIа эггара хьалха эшаве веза моастагIа ва дег чу бесса кхерами дегIах тоссаенна зовзали. Цу шиннена саг ше цхьаь духьалъотта веза. Сона пхи ди дийзар уж ши моастагIа эшаве.

ХIанз Наьсар-Керте вахаш ва ше баьча тIемах дукха дувца а ца ховш, ший новкъостех дувца долаш а вола Кодзоев Мухажир.

Х. ЭГИЕВ.

БЕРИЙ СУРТАШ

ДIадахача оршотдийнахьа П. З. Захарова цIерагIча Нохч - ГIалгIай изобразительни искусствай музея выставочни зале торжественно хьайийллар республикерча художественни школашка дешаш долча берий суртий йоккха выставка.

Цига къамаьл дир музея директора Р. С. Ахматовас. Цо белгалдаьккхар, цу тайпара выставкаш хьалхагIа а хиннилга. Цхьабакъда, кердачун ший белгалонаш я. ШерагIа я цун географи, хьалхагIа эггара дукхагIа хилча а бIаь экспонат мара ца хиннача, хIанз гойташ кхо бIаь совгIа болх ба. Выставке баьхкараштa йовзаргъя къонача художниккий цIераш.

Выставка бераштен кагирхоштен интернациональни, патриотически, эстетически кхетам луча чIоагIа накъаяргхиларах дийцар НГIАССР культура министра заместителa А. Г. Митрофанова, берашца болх беш волча художника Мовтаев Кемала, кхычар.

Цул тIехьагIа дIадоладелар выставке гойтача экспонаташка хьажар. Суртий керттера белгало — уж сердалах, гIозалах, иразах хьалдиза хилар. Къонача художникаша хестаю шоай Даьхе, машаре вахар, дуне эргадоаккха советски наьха къахьегам, Iалама хозленаш. Цар дувц мел боча да вай мехка берал.

Къаьстта доккха дакъа юкъедихьад выставка кийчъеш Грознерча № 1, № 2 йолча берий художественни школай дешархошен хьехархошен. Теркам тIаозаш я З. Бековас яь кхалнаькха костюмий эскизаш, Гудермесски Шалински районий викалаш яь дахчан пхегIаш, ловзоргаш, кIувсаш, кхыйола хIамаш.

Цхьабакъда, белгал ца даьккхача далац кхыдар а: дуккхача районашкарча школаша дакъа лацац выставке. Хаттар отт: бац-тедеш Назрановски, Малгобекски, Сунженски, кхыйолча районашка къона художникаш, скульптораш, модельераш, дизайнераш. Уж биззача боараме выставке ца хиларах, эггара хьалха бехк тIабуж районни халкъа образоване отделий кулгалхошта, музея болхлошта. ДIахо йодача хана из гIалат кхета а деш, цар болх бой, беррига республике бахача наха йоккха дегагIоз а хинна дIаоттаргья берий суртий выставкаш.

М. ЭРЗИЕВ.

НЕК ДЕ IОМАЛЕ

Редакце каьхаташ ух Грозне некде Iомавала моттиг яц, яхаш. Цох лаьца дувца аьнна дехар дир оаха ОСВОДа республикански совета председателa заместителга М. Х. Шамаевга.

— Юххьанца статистика... Нохч - ГIалгIайчен столице 60 юкъера школен 177 деша даха ха йоацача берий учреждении я. Цига дешаши хьалкхувши 60 эзар совгIа бер да. ХIаьта профтехучилищай, техникумий, вузий дешархоехи студентехи аз вIалла дувца а дувцац. Цхьабакъда, цхьаь цаI некде Iомалу бассейн яц. «Садко» ецний? — хоаттаргда из цу гIулакха лаьрхIа йоацилга ца ховча дукхача наха.

«Садко» некдар Iомадеш яц, спортивни лостам бола бассейн я. Укхаза чакхъювл тайп-тайпара яхьаш. Спортсменел совгIа бассейне ух салоIаш, шоай унахцIенал чIоагIъеш бола нах. Из дара мах тела а беза.

Дагадохийта лов сона, бассайна кIоаргал 2 метргара 6,5 метрга кхаччалца йолга. ХIаьта некде Iомалуча берашта йоагIар 60—70 сантиметр мара яц. Боккхача наха 1 метрали 10 сантиметрали кIоаргагIа хила йиш яц из. Цул совгIа, некде Iомалуча бассейна пхо нийса а дIахо мел вода IокIоарглуш а хила еза. Укхаза иштта дац.

«Садкона!» дIатIаязбу Грозненски гороно № 2 йолча берий - кхувшбоагIарий спортивни школа болх. Цох лаьца ма дарра дувца деза аьнна хет сона. Лакхе цIи яьккха ДЮСШ бассейна аренда еш я. Из бахьан долаш халкъа образоване отдело хIара шера 80—100 эзар сом дIахьожаду «Садко» чоте.

Беращца болх беш ва 17 хьехархо - тренер, хIаранена цхьаццен ахи ставка алапи а долаш. Цар шоаш вIашагIйохк 3—4-чен классашкара дешархой чубоагIа группаш. Царца болх бу уж иттлагIча классе баллалца. Цу йIаьххача юкъа берех дукхагIдараш шоаш дIакъаст, цхьабараш хьехархоша - тренераша дIакъоастабу (бахьан — спортивни разряда нормативаш кхоачашъе магац). Юххера а цу шера ДЮСШ кийчву 200 гаргга спортсмена - разряднини, 4—6 спорта мастерала кандидат, хIаьта 700—800 бер дIакъоастаду. Уж «тIеххьарбараш» некде Iомабеш хиннаб аьнна дIаязбу. Ловча, иштта хилда из... Кхыдар да керттердар — мишта кхетаде дезаш да Грозне шера 700—800 бер мара некде Iомадац яхилга? Ай, из-м цхьаккха доацар ма дий.

Кхы а да укхаза тамаш йолаш: мишта бокъо лу шоай болх бассейна дIатIаязбе ДЮСШ хьехархоша - тренераша, иштта кхом ца хеташ мишта доаду ахча халкъа образоване отдела кулгалхоша? Пачхахьалкхен рузкъа дIахецара камаьрша хилар хургда-кх из. Цу ахчо Грознерча хIара шоллагIча школе йоккха еце а, чIоагIа накъаяргйола бассейнаш хьае йиш хулийтаргъяр. Хьагучох, бухгалтерски счеташта кIал кулг язде аттагIа да, керда гIишлош хьаяйтачул.

ТIаккха уйла яьйий цу деша Нохч - ГIалгIай АССР просвещене министерства кулгалхоша? Кхоачам болаш да ер масал: хьехархоша - тренераша шоашта луш йола цаIи ахи ставка баккъе хIара дийнахьа цхьаццане 10 сахьатаи 30 минутаи болх бе беза. Беррига а бархI дорожка мара боацача бассейна чу из де 24 сахьат тоъргдац, укхаза духхьал ДЮСШ викалаш мара ца ухе а. ТIаккха «Садко» чу касткастта го йиш я мах телаш ухараш ,тренировкаши яхьаши чакхйоахараш, унахцIенон группаш. Цул совгIа, массаза болх беш а хилац бассейн — хий доацаш е из хувцадезаш моттигаш нийслу.

Иштта да-кх гIулакхаш. Шоана гучча бесса, «Садко» бераш некде Iомадеш яц. Укхаза ухараш дукхагIча даькъе кхычахьа некде Iомабеннараш е спортсменаш ба. ХIаьта дешархой некде ца ховш бус. Цудухьа хургда-кх вай республике хи тIа дукха хатараш хилар, къаьстта беращца. ТIаккха эскаре гIулакх де болха кагий нах, ГТО нормативаш дIаяла езараш? Цар фу де деза?

ХьатIаэттай уйла е еза ха. Эшаш ба е бац Грознена керда, некдар Iомаду бассейн яха хаттар дIадакха деза. Жоп цаI да — берригаш а оарцагIбала беза цу лоархIамеча гIулакха, эггара хьалха республика просвещене министерство а йоалаш.

Кастта—экзаменаш

Вай мехка ерригa школаш экзаменашта кийчо еш я. Укх шера денз духхьал 8—10-чен класашка хинна Iац уж. Экзаменаш дIалуш хургба 3, 4, 5-ча классий дешархой.

Малгобекски района № 3 йолча юкъерча школа шоллагIча этажа тIа ваьлча бIарг тIаотт хоза кийчъяьча выпускника уголока. Укхаза гулъяьй деррнгача экзаменационни предметех цхьацца билетах йола материал, жоп мишта кийчде деза дIахойташ. Цул совгIа, уголока тIа дIаязъяьй экзамений расписани, комиссей члений цIераш.

Къаьстта дукха болх ба укх деношка 3, 4, 5-ча классий хьехархоша. Дукха ха йоаццаш чакхъяьннача школьни педагогически совето дукккхагIбола дешархой экзаменашта тIабитаб.

— Эггара хьалха деш дар хала хул, — йоах хьехархоша Н. Г. Николаенкос, В. П. Симоненкос, кхычар. — Школьни реформо оттадаь декхар да зIамагIйолча классий дешархоша экзаменаш телар. Цо новкъостал ду дешара процесс чIоагIъе, берий бехктокхам айбе.

Дукха ха йоаццаш чакхъяьннача дешархой дай-нанoй собранешка дийцад экзаменаш ялар мишта хургда.

Цхьабакъда, керттера терко — 8-гIчен 10-гIчен классий дешархой ю. Цар классни кулгалхой А. Х. Цароева, Л. А. Заруднева, Л. В. Хайданова, Л. С. Дзуцева, Н. И. Гандалоева хIанз организационни гIулакхаш чакхдоахаш ба. КIезига дац де дезараш дешархой даьшца - ноанощца экзаменех йола положени ювцар, профориентационни болх бар, экзаменашта эшар Iалашдар, классаш кийчъяр. Цул совгIа, царех хIаране консультацеш а чакхйоах.

— Дукха ша школе тIехдика дешараш, — аьлар завуча Л. В. Хайдановас. — Цар цIераш яха лов сона: Х. Гаргиева, Р. Цечоев, А. Яндиев, Р. Озиева, М. Гомкартиева, Т. Полтаев, Г. Левченко, В. Костина, Х. Мамилова, В. Албогачиева, Л. Мержоева, Л. Дахкильгова, кхыбараш.

Укх шера тIкъаь итт дешархо республикерча тайп-тайпарча профессионально-технически училищашка деша ваха кийчве везаш я хьехархой коллектив. Цу гIулакха оарцагIъяьккхай даьй-ноаной комитет, из дош дийцад педагогически совете а.

М. КАРТОЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

КАГИЙ НАХИ МЕХКАРИЙ И!

Грозненски мехкдаьтта техникумо 1987—1988 дешара шера дешархой дIаийбу дийнахьарчен заочнии отделенешка ер специальносташ Iомаергйолаш:

1. Скважинаш тахкара геофизически методаш (дийнахьарча отделене).
2. Лаьттан чура пайдане рузкъаш лахарен тахкарен геофизически методаш (дийнахьарча отделене).
3. Скважинашкара мехкдаьттеи гази яккхар (дийнахьарча а заочни а отделенешка).
4. Мехкдаьттаи газеи скважинаш яхар (дийнахьарчен заочнии отделенешка).
5. ЦIи ялара духьалара техникеи кхерамзлеи (дийнахьарча отделене).
6. Мехкдаьттапромыслови хими (дийнахьарча отделене).

ДЕШАРА ХАНАШ

Дийнахьарча отделене 8 класс яьккхараштa — 3 шуи 6 бутти. Заочни отделене 10 класс яьккхараштa — 3 шу.

Техникуме дешабоагIарашкара заявленеш дIаийю: дийнахьарча отделене — 1 июне денз 31 июле кхаччалца; заочни отделене — 3 мае денз 10 августе кхаччалца.

ДЕША ОТТАРА ЭКЗАМЕНАШ ХУЛ

Дийнахьарча отделене 1 августе денз 20 августе кхаччалца; заочни отделене — 10 июне денз 20 июне, 10 июле денз 20 июле, 10 августе денз 20 августе кхаччалца.

Деша оттара экзаменаш дIалу:

8 класс яьккхачар: математика (дагахьа), эрсий мотт (диктант).

10 класс яьккхачар: математика (дагахьа), литературен эрсий мотти (сочинени).

Заявленеца хьачулу е документаш:

бархI шера е итт шера образованех дола документ (подлинник).

Школерча лоро е вахача моттигерча дарба дара-профилактически учреждене енна 086/у форма йола медицински справка (справка бланк техникумера яхьа мегаргья).

Прививкаш ярах йола справка:

пхи фотографи (керта тIа хIама ца тулаш, 3х4 см боарам болаш):

ваь е яь хилара свидетельство е паспорт, военни билет (уж ше хьахьокх);

практически балха стаж ярий къахьегама книжка тIара выписка.

Дийнахьарча отделене дIаийцараштa 30-и 37-и сом боарам болаш стипенди лу. Отличникашта стипенди 25 процент лакхду. Кхычахьара баьхкараштa общежите моттиг лу.

Техникуме дешаш болча хана дешархой массехк производственни практика хул. Практикашка болча хана дешархоша болх бу штатни гIулакхаш тIа болаш, 100 процент алапи а эц — бетта 100—300 сом.

Техникум йистеьккхараштa болх бе хержа моттигаш я: РСФСР, Къулбаседа Кавказа, Закавказья, Юкъерча Азе, СибарегIа, Украина, Белоруссе разведочни партешка, промысле, лабораторешка, конструкторски бюрошка, Iилматохкама институташкеи кхыча предприятешкеи.

Техникуме специальностей технически творчества кружокашка, художественни самодеятельноста кружокашка, хан-ханнахьа занятеш хул, болх беш я спортивни секцеш.

Заявленеш хьа а ийю, справкаш а тел укх адресагIа: НГIАССР, Грозный. 364004, Клара Цеткина, цIерагIара улица, цIа 14/53.

Приемни комисси (120 комната), телефон 2-69-09.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 МАЙ
I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — Гушдар — теша хала дар.
9.05 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. В. И. Ленин. Вахара оагIонаш. «Цкъа хержа никъ». Телевизионни дукха сереш йола фильм. Фильм 2-гIа. «ВIашагIкхетар». Фильм 3-гIа. «Вонкха хилар».
11.00, 16.00 — «Кердадараш».
16.15 — «Дин политикиен». Телевизионни журнал.
17.05 — «...Ялхайтта шу даьнен бонкхагIен».
17.50 — Деша тIехьа — гIулакх. Кагирхой технически кхоллама проблемех.
18.20 — «Иллеца Болгаре гIолла». Эстрадни концерт.
18.45, 23.30 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Дай». Телевизионни документальни фильма премьера.
20.00 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. В. И. Ленин. Вахара оагIонаш. «Цкъа хержа никъ. 1887 — 1893 гг.». Телевизионни дукха сереш йола фильм. Фильм 3-гIа — «Вонкха хилар».
21.00 — «Ха».
21.40 — Дунен велогонка. Польшера передача.
22.00 — Кинопрограмма. Спецвыпуск.
22.45 — Спортивни гимнастика. Европа чемпионат. «Олимпийский» яхача спорткомплексера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Карусель». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.35, 9.35 — Iалам Iомадар. 4-гIа класс.
8.55 — Iилма-довзийтара фильм.
9.05, 14.20 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
9.55 — «Миссия Ифхангаз-1». Iилма - довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори. В. И. Ленин — Октябра баьчча.
10.35, 11.30 — Дезала вахара этикеи психологии. 9-гIа класс.
11.05 — Iилма - довзийтара фильм.
12.00 — «Жменяки». Телевизионни художественни фильма премьера. 2, 3-гIа сереш.
14.15 — «Кердадараш».
17.05 — «Халхин-Гол: хоам банза тIом». Документальни фильм.
17.25 — «Школьни вахар» (нохчий меттала).
17.55 — Фильм-реклама.
18.00 — «ТелетIий» (гIалгIай меттала).
18.20 — «ХIана лаьгIъеннай шура?». Рейд.
18.30 — «Шоана, юрта къахьегамхой». Концерт (гIалгIай меттала).
19.00 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
19.20 — «Вай — интернационалисташ» (нохчий меттала).
19.55 — Фильм-реклама.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Н. Дурова хьоашалгIа». 1-гIа дакъа.
20.15 — Ритмически гимнастика.
20.45 — «Добро пожаловать». Телевизионни документальни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Жменяки». Телевизионни художественни фильма премьера. 3-гIа сери.
22.45 — «Кердадараш».

22 МАЙ
I ПРОГРАММА

7.00 — Iуйранара зарядка. Мультфильм. Музыка.
7.30 — «Ха».
8.05 — «Моаршал да хьога, музыка». «Бералла ритмаш» яхача берий хореографически ансамбла концерт.
8.35 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. В. И. Ленин. Вахара оагIонаш. «Цкъа хержа никъ. 1887 — 1893 гг.». Телевизионни дукха сереш йола фильм. Фильм 3-гIа — «Вонкха хилар».
9.35 — Дунеи кагирхойи.
10.10, 16.00, 17.35 — «Кердадараш».
16.15 — Фильм - берашта. «Публикана дукхавезар». А. Куприна «Белый пудель» яхача дувцара мотивех оттадаь.
17.40 — «Железное дело России». Телевизионни документальни фильм.
17.55 — Н. Романовас дIалокха операшта юкъера ареш. Ленинградера передача.
18.15 — Экологаши вайи. Дакъа лоацаш ба: КПСС ЦК член, СССР АН член-корреспондент И. Т. Фролов, СССР АН вице-президент академик А. Л. Яншин.
18.45, 23.05 — «Тахан дунен тIа».
18.55 — «Дело завмага Сиддикова». Телевизионни документальни фильма премьера.
19.30 — Резонанс. Демократии сага бакъонаши. Дакъа лоацаш ба: КПСС ЦК Дунен халкъашта юкъерча отдела заведующе хьалхара заместитель В. Загладин, СССР АН Паччахьалкхени Бокъоний института директор Кудрявцев, СССР Антисионистски комитета Председатела заместитель С. Зивс, Минскии Белоруссии митрополит — Филарет. ДIахьор — политически обозреватель Б. А. Калягин.
20.45 — Илли оал «Рябинушка» яхача вокальни трио.
21.00 — «Ха».
21.40 — Спортивни гимнастика. Европа чемпионат. «Олимпийский» яхача спорткомплексера передача.
22.25 — Исполнительски искусства говзанчаш. Барри Дуглас (Великобритани).
23.20 — «Довзалаш — къона кинематографисташ». Короткометражни художественни фильмаш: «ВоI волча вахар», «Сек».
00.15 — Дунен велогонка. Польшера передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйранара гимнастика.
8.15 — «Михай сердал». Документальни фильм.
8.35, 9.40 — Музыка. 4-гIа класс. Революцен иллеш.
9.00, 14.05 — Английски мотт. Iомабу 1-гIа шу. 26-гIа передача.
9.30 — «Никъ бехкар». Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — Iилма - довзийтара фильм.
10.30, 11.30 — Истори. 7-гIа класс.
11.00 — «Вай беш».
12.00 — «Жменяки». Телевизионни художественни фильм. 3-гIа сери.
13.05 — Шахматни школа. «КIай ладья».
13.45 — Хьа ленински библиотека. В. И. Ленин. «Мишта вIаштIехьйоаккхаргья яхь?».
14.00, 23.00 — «Кердадараш».
16.45 — «Литературни пIаьраска» (гIалгIай меттала).
17.00 — «Бракана никъ къовларгба».
17.25 — Фильм-реклама.
17.30 — Iилма — производства. ДоттагIал дIахо а дода.
18.00 — «Марха кхабар — зуламе гIулакх» (нохчий меттала).
18.10 — «Нохч-ГIалгIайчен ди».
18.30 — Футбол. СССР кубок. Ахфинал. Перерыв йолча хана — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!». «Н. Дурова йолча хьоашалгIа». 2-гIа дакъа.
21.00 — «Ха».
21.40 — «Къаьнача чарахьхочун эгIазло». Телевизионни художественни фильма премьера.
22.30 — Стендови топ кхувсар. Дунен кубок.

РАДИО

21 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Передачай программа.
8.35 — Реклама.
8.40 — 9.00 — «Ца малар — вахара хьисап».
11.15 — Ювцаш я политически экономически дешара эргалоний проект (нохчий меттала).
11.30 — «Микрофонаца Грозне гIолла».
11.50 — 12.00 — Реклама.
15.15 — 15.30 — «Патриот» (гIалгIай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагIий оазаш».
17.31 — «Нохч-ГIалгIай поэзи ашарашка» яхача циклацара передача.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала).
18.40 — «Атеист». Радиожурнал.
18.55 — 19.00 — Ашараш.

22 МАЙ

6.40 — Керда хоамаш.
6.55 — 7.00 — Хоамаш.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.25 — Передачай программа.
8.30 — «Интернационализм — вай вахара закон» (нохчий меттала).
8.50 — 9.00 — Реклама.
11.15 — 12.00 — «Говзала дукха бесаш» яхача циклацара. Ачхой - Мартановски района Ореховски культура ЦIен художественни самодеятельноста доакъашхой выступлени.
15.15 — «Сина цIенал». М.-С. Плиева романа оагIонаш (гIалгIай меттала).
15.30 — 15.40 — Ашараш.
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «Эргалонаш: гIулакхаши проблемаши» (гIалгIай меттала).
17.31 — «ЦIен сийгаш» (гIалгIай меттала).
18.00 — «Керда хоамаш».
18.30 — «Барзкъаш тега цех аргIе».
18.40 — 19.00 — «Сатирически микрофон».

Хаоттам

Тахан республике гIоллен Грознен хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 3—8 метр чIогIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 24—29, Грозне 25—26 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-64, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря—2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84, культуры — 2-64;75, 2-75-78; писем—2-85-64; машинописное бюро—2-89-51; корректорская—2-89-88.

Газет арадувл шинареи ереи, шоаттеи деношка

СФ02242. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1921.